

**Projekt „www.praktyki.wh.umcs”- Przygotowanie
i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych
na Wydziale Humanistycznym UMCS**

Niezbędnik studenta/-tki na praktykach

LOGOPEDIA Z AUDIOLOGIĄ

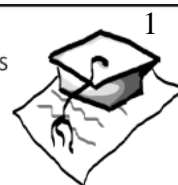

Niezbędnik studenta/tki na praktykach

Logopedia z audiologią

Spis treści

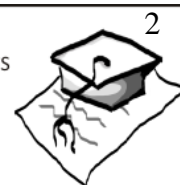
1. Program praktyki ogólnopedagogicznej ciągłej I rok studiów I stopnia.
2. Materiały pomocnicze do zadań
3. Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej początkowej
4. Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej końcowej

Realizacja zadań wynikających z założeń projektowych jest związana z szeregiem dodatkowych działań, uznanych za wartość dodaną projektu, czyli:

- Stworzenie możliwości odbywania przez studentów/ki praktyki śródrocznej.
- Wdrożenie systemu doskonalenia opiekunów praktyk pedagogicznych. W trakcie szkoleń zapoznano przyszłych opiekunów praktyk z przykładami zastosowania najnowszych teorii i metod nauczania i wychowania w pracy nauczyciela-wychowawcy.
- Wykorzystanie szerokiego wachlarza środków dydaktycznych, w tym sprzętu multimedialnego potrzebnych do przygotowania zajęć.
- Opracowano materiały do niezbędnika dla studentów oraz materiały samokształceniowe dla nauczycieli biorących udział w szkoleniach.
- Nawiązano stałą współpracę ze szkołami, w których studenci będą odbywać praktyki.
- Uruchomienie portalu edukacyjnego, który umożliwi promocję rezultatów projektu zarówno podczas jego realizacji, jak i po zakończeniu. Internetowa platforma edukacyjna – *Praktyki pedagogiczne na WH* umożliwi nauczycielom i studentom wymianę doświadczeń oraz publikowanie autorskich opracowań metodycznych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

NOWY PROGRAM PRAKTYKI OGÓLNOPEDAGOGICZNEJ

Dla naboru

Kierunek: logopedia z audiologią studia I stopnia

Nowy program praktyki ogólnopedagogicznej powstał w ramach projektu „www.praktyki.wh.umcs” - **Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS.**

I. Szczegółowe zasady organizacji praktyki ogólnopedagogicznej

Skróty: ST – student/studentka/studenci; NA – nauczyciel/nauczycielka/nauczyciele

- 30-godzinna praktyka pedagogiczna ciągła może być realizowana w szkołach podstawowych, w których studenci poznają różne aspekty rzeczywistości szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem pracy wychowawcy klasy.

Miejsce odbywania praktyki wyznacza opiekun z ramienia uczelni. Praktyka w wyznaczonych szkołach może być odbywana w małych 2-3 osobowych zespołach, realizujących wybrane zadania we współpracy.

W ramach praktyk ST zobowiązany jest do wykonania zawartych w programie zadań, zgodnie ze wskazówkami uczelnianego opiekuna praktyki.

Wykonane zadania są dokumentowane w formie zapisów w dzienniku praktyk lub odrębnych opracowań.

Zaliczenia praktyki dokonuje uczelniany opiekun na podstawie:

1. Wypełnionego dziennika praktyk ilustrującego wykonanie zadań przez ST (opatrzonego pieczęcią szkoły, podpisem dyrektora oraz opinią opiekuna praktyk).

2. Dokumentacji wykonanych zadań (obowiązkowych i fakultatywnych) zgodnie ze wskazaniami uczelnianego opiekuna praktyki (portfolio).

- 2-godzinna, śródroczna praktyka pedagogiczna, polegająca na hospitacji wybranych lekcji realizowana jest w szkołach zgłaszających akces w projekcie realizowanym na Wydziale Humanistycznym. Celem praktyki jest przygotowanie studentów do realizacji zadań zawartych w programie praktyk ciągłych, dzięki: zdobyciu umiejętności dokumentowania i analizowania lekcji, uświadomieniu sobie związków między teorią i praktyką, poznaniu praktycznego zastosowania najnowszych metod nauczania i wychowania.

1. Zakres obowiązków uczelnianego opiekuna praktyki ogólnopedagogicznej

Opiekun praktyki zobowiązany jest:

1. Przy realizacji programu praktyk uwzględnić specyfikę danego kierunku oraz realizowane treści kształcenia na zajęciach z pedagogiki. Szczegółowy program powinien przygotowywać do zadań, jakie stoją przed nauczycielami-wychowawcami klasy.

2. Udostępnić ST i omówić z nimi szczegółowy program (wraz z materiałami pomocniczymi).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Ustalić zasady kontaktu ze ST i opiekunami praktyki w szkole (mailowy, telefoniczny, osobisty). Wskazane jest nawiązanie kontaktu z opiekunem w szkole przed rozpoczęciem praktyki oraz uzgodnienie możliwości realizacji programu praktyki w danej placówce.
4. Zaliczyć ST praktykę poprzez wpisanie zaliczenia w odpowiednich dokumentach w oparciu o materiały przygotowane przez ST (dokumentujące wykonanie zadań).
5. Omówić przebieg i efekty praktyki, zwracając szczególną uwagę na autorefleksję ST.
6. Sporządzić sprawozdanie z przebiegu praktyki dla Biura Projektu.

2. Zakres obowiązków opiekuna praktyki ogólnopedagogicznej w szkole

Szkolny opiekun praktyki ogólnopedagogicznej powinien:

1. Zapoznać się ze szczegółowym programem praktyki i ustalić ze ST harmonogram jej przebiegu (przed jej rozpoczęciem).
2. Poinformować drogą e-mailową opiekuna praktyk z ramienia uczelni o stawieniu się ST na praktykę i o zakończeniu przez nich praktyki.
3. Zaproponować własne pomysły/oczekiwania dotyczące aktywności ST w czasie trwania praktyki.
4. Umożliwić ST wielowymiarowe poznawanie rzeczywistości szkolnej, a zwłaszcza realizację założonych zadań przy współpracy innych NA i pracowników szkoły (uzyskać zgodę innych NA na hospitację lekcji różnych przedmiotów w różnych klasach oraz zajęć pozalekcyjnych, na zapoznanie się z dokumentacją szkolną, przeprowadzanie badań).
5. Umożliwienie ST samodzielnego przeprowadzenia godziny wychowawczej poprzez wspólne przygotowanie scenariusza (w przypadku, kiedy nie jest wychowawcą zorganizowanie takiej pomocy).
6. Monitorować przebieg praktyki, potwierdzając jej prawidłowy przebieg i realizację zadań podpisem na kartach pracy w „Dzienniku praktyk”.
7. W razie jakichkolwiek problemów związanych z realizacją praktyki przez ST niezwłocznie poinformować uczelnianych opiekunów praktyk i Biuro Projektu.
8. Omawiać na bieżąco doświadczenia ST.
9. Ocenić i zaopiniować przebieg praktyki w „Dzienniku praktyk”, z wykorzystaniem Arkusza oceny praktykanta (wzór nr 2 w załączniku).
10. Nauczyciel-opiekun ma prawo korzystać z wyników badań prowadzonych przez ST, a odnoszących się do funkcjonowania uczniów i klasy, w której ma wychowawstwo, oraz do własnej pracy nauczyciela. Może również angażować ST do pomocy w zakresie określonym przez program praktyki.

3. Zakres obowiązków studentów podczas praktyki ogólnopedagogicznej

1. Przed rozpoczęciem praktyki studenci powinni zarejestrować się na platformie projektowej (adres: <http://www.pwh.umcs.pl/>) oraz wypełnić zamieszczoną tam ankietę początkową.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. ST mogą dokonać wyboru szkoły tylko spośród szkół biorących udział w projekcie. Z wykazem szkół ST zostaną zapoznani przez opiekuna praktyk z ramienia uczelni oraz pracownika dziekanatu w semestrze zajęć dydaktycznych poprzedzających rozpoczęcie praktyki.
3. ST otrzymuje z Dziekanatu *Skierowanie na praktykę*, które przedkłada Dyrekcji szkoły.
4. ST przed rozpoczęciem praktyki ogólnopedagogicznej powinien nawiązać kontakt z nauczycielem-opiekunem (poprzez platformę projektową) i wspólnie ustalić harmonogram przebiegu praktyki, zapewniający realizację wszystkich zadań określonych w szczegółowym programie praktyki;
5. ST podczas praktyki ogólnopedagogicznej powinni:
 - zapoznać się z obowiązującymi w szkole zasadami zachowania (wynikającymi z uwarunkowań prawnych, regulaminu szkoły itp.) i dostosować się do nich;
 - rzetelnie wykonywać programowe zadania, dokumentować je na bieżąco w „Dzienniku praktyk”, oraz starać się jak najefektywniej wykorzystać czas praktyki;
 - zbierać materiały niezbędne do przygotowania portfolio;
 - w razie potrzeby służyć pomocą nauczycielowi i uczniom;
 - wykazywać się wysokim poziomem kultury osobistej;
 - w terminie określonym przez uczelnianego opiekuna praktyk przedstawić wszystkie materiały potrzebne do zaliczenia praktyki, tj. wypełniony „Dziennik praktyk”, zaopatrzony we wszystkie niezbędne podpisy, opinię opiekuna praktyki oraz pieczęć placówki, wypełnioną przez opiekuna „Arkusze oceny praktykanta” (wzór nr 2 w załączniku), oraz portfolio.

Portfolio powinno zawierać dokumentację z 4 zadań obowiązkowych, jeden protokół z obserwacji lekcji pod wybranym kątem oraz cztery miniopracowania na wybrany temat.

Wszystkie przygotowywane przez studentów materiały muszą być wykonane na papierze firmowym projektu (do pobrania na stronie www.praktyki.wh.umcs).

Wszelkie materiały potrzebne do odbycia praktyki znajdują się na platformie projektowej.

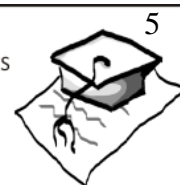
III. Program praktyki ogólnopedagogicznej

Student/ka podczas 30 godzin praktyk w szkole (praktyka ciągła), odbywających się po semestrze zajęć z pedagogiki i psychologii, będzie miał/a okazję do zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela-wychowawcy.

Cele praktyki:

Realizacja zadań w przedstawionych w programie praktyk zakresach treści umożliwi ST:

- wieloaspektowe i refleksyjne poznawanie rzeczywistości edukacyjnej i codziennej pracy nauczycieli-wychowawców w konfrontacji z wiedzą teoretyczną;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- zastosowanie wiedzy w praktyce, przećwiczenie umiejętności nabytych w trakcie kształcenia akademickiego oraz zdobycie nowych (poznawczych, koncepcyjnych, realizacyjnych, psychospołecznych - w zakresie pracy dydaktycznej i wychowawczej);
- zapoczątkowanie procesu identyfikacji z zawodem i tworzenia własnej koncepcji pracy wychowawczej;
- refleksję na temat etycznych wymiarów pracy NA;
- wzmocnienie motywacji do zdobywania kompetencji zawodowych w dalszym kształceniu akademickim.

Zakres treści: obszary poznania, zadania.

Zadania oznaczone * są zadaniami do wyboru.

Skróty: ST – student/studentka/studenci; NA – nauczyciel/nauczycielka/nauczyciele

Zakres tematyczny	Szczegółowe zadania
I. Szkoła jako instytucja oświatowa	
Oficjalny wymiar funkcjonowania szkoły – czas realizacji 2 godz.	
1. Prawne, organizacyjne i finansowe podstawy funkcjonowania szkoły. 2. Miejsce szkoły w systemie oświatowym i środowisku lokalnym - związki i zakres współpracy szkoły z instytucjami oświatowo - wychowawczymi, kulturalnymi, itp. 3. Sytuacja zawodowa NA w świetle przepisów oraz w praktyce oświatowej (status zawodowy nauczyciela, prawa i obowiązki, stopnie i warunki awansu zawodowego)	Zadaniem ST jest zdobycie informacji z różnych źródeł: -zapoznanie się z przepisami prawnymi oraz dokumentacją szkoły (np. „Ustawa o systemie oświaty”, „Karta nauczyciela”, „Podstawy programowe” kształcenia w danym typie szkoły, plany i programy pracy dydaktycznej i wychowawczej, statut szkoły, dokumentacja prowadzona przez szkolną kancelarię, protokoły rady pedagogicznej), -rozmowy z dyrektorem/-ką, nauczycielami i innymi pracownikami szkoły. Fakt zdobycia informacji i zapoznania się z dokumentami należy odnotować w dzienniku praktyk.
Ukryty wymiar szkolnej codzienności – czas realizacji 1 godz.	
1. Obszary występowania ukrytego programu szkolnej codzienności: przestrzeń szkoły, szkolna codzienność (przymus, tłok, rutyna).	<i>-Analiza przejawów ukrytego programu szkolnej codzienności na podstawie obserwacji, rozmów z uczniami i nauczycielami</i> -Na podstawie własnych badań i analiz sporządzenie miniopracowania na temat ukrytego programu szkoły* (zadanie fakultatywne).
II. Proces kształcenia	
Organizowanie środowiska uczenia się – czas realizacji 2 godz.	
1. Wprowadzanie ładu i dyscypliny na lekcji. Działania prewencyjne. Postawa NA wobec	1. Obserwacja i analizowanie działań prewencyjnych NA, zachowań zakłócających uczniów, reakcji NA (rodzaj

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>dyscypliny. Zachowania zakłócające uczniów. Działania interwencyjne NA i ich skuteczność.</p> <p>2. Wykorzystanie czasu i przestrzeni na lekcji.</p>	<p>ingerencji, ich skuteczność). Przyczyny zachowań zakłócających uczniów (zbieranie informacji od uczniów, NA).</p> <p>Pisemne opracowanie „Analiza sytuacji naruszającej ład klasowy” (opis zakłócającego zachowania ucznia – reakcji NA – skutków interwencji; własna interpretacja i ocena reakcji NA; można wykorzystać schemat z załącznika VI) – (zadanie obowiązkowe).</p> <p>2.Ocena wykorzystania czasu lekcji – sporządzenie protokołu obserwacji lekcji* (zadanie fakultatywne)</p>
<p>Proces nauczania-uczenia się podczas lekcji – czas realizacji 2 godz.</p>	
<p>1.Realizacja zasad uczenia się i motywacji (dydaktycznych) podczas lekcji.</p> <p>2.Komunikowanie się z uczniami na lekcji: prezentacja materiału, zadawanie pytań, stymulowanie uczniów do aktywności werbalnej, udzielanie informacji zwrotnych.</p> <p>3.Kontrola i ocena w procesie dydaktycznym. Wewnątrzszkolny System Oceniania a własny system NA kontrolowania i oceniania osiągnięć uczniów. Kryteria oceniania. Udział uczniów w procesie kontroli i oceny.</p>	<p>Hospitacje lekcji przedmiotowych (2 godziny) - obserwacja zachowania uczniów i nauczyciela, ich wzajemnych relacji pod kątem:</p> <p>1. Realizacji zasad uczenia się i motywacji przez nauczyciela podczas lekcji - sporządzenie protokołu obserwacji lekcji*(zadanie fakultatywne).</p> <p>2. Procesu komunikowania się na lekcji: kompetencji komunikacyjnych nauczycieli, dydaktycznych funkcji pytań, aktywności uczniów na lekcji.</p> <p>Sporządzenie protokołu obserwacji lekcji z własną interpretacją i oceną* (zadanie fakultatywne).</p> <p>3. Wewnątrzszkolny system oceniania - założenia i realizacja. Ocenianie w oczach uczniów. Kontrola i ocena w praktyce: w porozumieniu z nauczycielem sprawdzenie pracy domowej uczniów, zeszytów domowych, pomoc w sprawdzaniu prac klasowych (w przypadku hospitacji lekcji zgodnych z kierunkiem studiów) - przedyskutowanie z nauczycielem kryteriów oceny.</p> <p>Sporządzenie miniopracowania na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole (na podstawie analizy dokumentów, obserwacji, rozmów z nauczycielami i uczniami, ewentualnie badań ankietowych)* (zadanie fakultatywne).</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

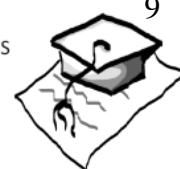
	Hospitacje należy odnotować w dzienniku praktyk.
III. Wychowanie w szkole	
Szkolne warunki wychowania – czas realizacji 1 godz.	
1.Cele i zadania pracy wychowawczej w świetle oficjalnego „Programu wychowawczego szkoły”. 2.Realizacja i ewaluacja szkolnego programu wychowania.	1 Analiza „Programu wychowawczego szkoły” (celów, zadań). 2.Analiza i ocena (np. na podstawie własnych obserwacji, analizy tematyki godzin wychowawczych w klasach, rozmów z NA i uczniami, badań ankietowych) rzeczywistej realizacji programu wychowawczego i jego skuteczności w kontekście szkolnych warunków wychowania.
Relacje nauczyciel –uczeń – czas realizacji 2 godz.	
1.Porozumiewanie się w relacjach wychowawczych. Język akceptacji i język nieakceptacji w relacjach nauczyciel-ucznioiwie. Rozwiązywanie konfliktów i problemów interpersonalnych. Oddziaływanie NA na poczucie własnej wartości uczniów.	1. Analiza i ocena sposobu porozumiewania się NA z uczniami w sytuacjach pozadydaktycznych. Sporządzenie miniopracowania na temat oddziaływania NA na poczucie własnej wartości uczniów *(zadanie fakultatywne).
Rola i zadania wychowawcy w organizowaniu pracy z klasą – czas realizacji 8 godz.	
1.Funkcje i zadania wychowawcy klasy. 2.Poznawanie uczniów i klasy szkolnej. 3.Programowanie pracy wychowawczej z klasą – założenia, zakresy, metody i formy pracy; udział uczniów w planowaniu działań wychowawczych; ewaluacja pracy wychowawczej. 4.Stymulowanie rozwoju grupy 5.Planowanie i prowadzenie godzin wychowawczych. 6.Współpraca z rodzicami – formy kontaktów, zakresy współpracy, spotkania z rodzicami.	1.Na podstawie rozmów z wychowawcą klasy zebranie informacji nt. jego funkcji i zadań (diagnostycznych, profilaktycznych, wychowawczych, organizacyjno - administracyjnych). Analizowanie dokumentacji prowadzonej przez wychowawcę klasy. 2. W porozumieniu z wychowawcą przeprowadzenie badań w wybranej klasie (np. obserwacja, rozmowy i wywiady, ankiety, badania socjometryczne, analiza dziennika i innych dokumentów i wytworów) i opracowanie jej całościowej charakterystyki – <u>zadanie obowiązkowe</u> (w oparciu o wskazówki zawarte w materiałach pomocniczych). 3.Analiza i ocena planu pracy wychowawczej z klasą (kierunki i zakresy działań wychowawczych, tematyka godzin wychowawczych, organizacja wewnętrznego życia klasy). Sporządzenie miniopracowania* (zadanie fakultatywne).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>4. Analiza działań wychowawcy klasy na rzecz stymulowania rozwoju i integracji grupy oraz ocena ich skuteczności.</p> <p>5. Hospitacja 1 lub 2 godzin wychowawczych (analiza celów i funkcji lekcji, stosowanych metod, atmosfery, relacji wychowawca-uczniowie) – sporządzenie protokołu obserwacji godziny wychowawczej wraz z jej analizą i oceną (<u>zadanie obowiązkowe</u>).</p> <p>6. Przeprowadzenie samodzielnie 1 godziny wychowawczej z wykorzystaniem metod aktywizujących – przy współpracy opiekuna praktyk (wspólne przygotowanie scenariusza godziny wychowawczej). Po przeprowadzonej lekcji należy: zebrać informacje zwrotne od uczniów, opiekuna praktyk oraz dokonać autoewaluacji - wnioski zapisać pod konspektem (<u>zadanie obowiązkowe</u>).</p> <p>7. Rozmowa z NA na temat form kontaktu z rodzicami, wzajemnych oczekiwań, sytuacji wymuszających natychmiastowy kontakt wychowawcy klasy z rodzicami oraz analiza trudności doświadczanych przez NA w kontakcie z rodzicami. W miarę możliwości uczestniczenie w zebraniu z rodzicami.</p>
<p>Samorządność uczniów i organizacja czasu wolnego - czas realizacji 2 godz.</p>	
<p>1. Samorząd uczniowski – zasady działania, udział uczniów w życiu szkoły, prawa i obowiązki uczniów.</p> <p>2. Oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole.</p> <p>3. Organizacje dziecięce i młodzieżowe.</p> <p>4. Funkcje i zadania biblioteki szkolnej.</p>	<p>1. Zapoznanie ST z zasadami działania, organizacją, dokumentacją (plany pracy, sprawozdania, protokoły zebrań, kronika, itp.).</p> <p>Analiza przez ST (na podstawie rozmów, obserwacji):</p> <ul style="list-style-type: none"> - ról i zadań władz uczniowskich, sposobu ich wybierania; - zakresu działania (rozmowa z przewodniczącym samorządu); - udziału uczniów w pracach samorządu; - zakresu praw uczniów (Kodeks Ucznia i jego przestrzeganie w szkole); - wpływu uczniów na życie szkoły (wywiady z uczniami, NA, dyrektorem). <p>2. Zapoznanie się ST z ofertą zajęć pozalekcyjnych w szkole</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>(koła zainteresowań, zespoły artystyczne, zajęcia sportowe, organizacje młodzieżowe, imprezy i wycieczki) oraz analiza ich dostępności, popularności wśród uczniów. Hospitowanie zajęć koła zainteresowań związanego z kierunkiem studiów praktykanta. Czynny udział ST w zajęciach – pomoc NA /uczniom. W miarę możliwości - zaangażowanie się w przygotowania oraz aktywny udział w imprezie szkolnej (np. festyn szkolny, zabawa integracyjna, wyjście do kina).</p> <p>3.Zdobycie przez ST informacji na temat organizacji działających w szkole - ich liczby, zasad i zakresu działania na rzecz szkoły i środowiska lokalnego.</p> <p>4.Zebranie informacji przez ST na temat zadań i form pracy biblioteki, zasobności i możliwości zaspokajania potrzeb uczniów i NA, stanu czytelnictwa, poznanie dokumentacji bibliotecznej i systemu wypożyczania, regulaminu biblioteki. Udział ST w zebraniu aktywu bibliotecznego (o ile taki istnieje), przeprowadzenie rozmów z uczniami (lub przeprowadzenie ankiety) na temat ich zainteresowań czytelniczych.</p>
<p>IV. Działalność opiekuńczo-wychowawcza szkoły</p>	
<p>Bezpieczeństwo i profilaktyka w szkole – czas realizacji – 2 godz.</p>	
<p>1. Ogólne zasady bezpieczeństwa i ich przestrzeganie.</p> <p>2.Zapobieganie i przeciwdziałanie agresji i przemocy.</p> <p>3.Opieka zdrowotna.</p> <p>4.Promocja zdrowia i profilaktyka.</p>	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p> <p>1. Zapoznanie się z zasadami BHP obowiązującymi w szkole.</p> <p>2. Zjawisko przemocy/agresji w szkole – w relacjach rówieśniczych, dorośli-uczniowie Zapoznanie się ze sposobami zapobiegania i przeciwdziałania agresji oraz ocena ich skuteczności (na podstawie obserwacji, rozmów z uczniami, nauczycielami oraz pedagogiem/psychologiem szkolnym). Zapoznanie się z programami profilaktycznymi realizowanymi w szkole (np. „Trening zastępowania agresji”) – Sporządzenie miniopracowania na temat zapobiegania i przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole* (zadanie fakultatywne).</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>3. Zapoznanie się z formami opieki zdrowotnej w szkole (np. opieka lekarska, stomatologiczna, zajęcia korekcyjne); jeśli jest gabinet lekarski – przeprowadzenie wywiadu z pracownikiem medycznym na temat ogólnego stanu zdrowia uczniów, najczęstszych problemów zdrowotnych.</p> <p>4. Analiza i ocena działań szkoły dotyczących promocji zdrowia (realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej), edukacji seksualnej, profilaktyki uzależnień, analiza asortymentu sklepiku szkolnego z uwzględnieniem produktów służących zdrowiu i szkodliwych bądź niewskazanych).</p>
<p>Rodzina – formy pomocy rodzinie – czas realizacji 2 godz.</p>	
<p>1. Rodzina współczesna i jej problemy</p> <p>2. Formy pomocy rodzinie (finansowej i in.).</p> <p>3. Świetlica.</p>	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p> <p>1. Rozmowa z pedagogiem szkolnym, wychowawcą na temat problemów funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej (alkoholizm, przemoc domowa) i dysfunkcyjnej (eurosieroctwo, bezrobocie). Sporządzenie miniopracowania na temat problemów szkolnego funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej/dysfunkcyjnej * (zadanie fakultatywne).</p> <p>2. Zapoznanie się możliwościami i formami udzielania pomocy rodzinom patologicznym i dysfunkcyjnym.</p> <p>3. Jeśli w szkole działa świetlica – hospitacja zajęć świetlicowych, pomoc w organizowaniu zajęć, rozmowa z pracownikiem na temat celów, zadań, zasad funkcjonowania świetlicy.</p>
<p>Wspieranie uczniów – czas realizacji 6 godz.</p>	
<p>1. Pomoc uczniom z trudnościami w nauce.</p> <p>2. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>3. Praca z uczniami wybitnie zdolnymi.</p> <p>4. Funkcje i zadania innych pracowników pedagogicznych szkoły (pedagoga, psychologa, logopedy) oraz zakres ich współpracy z wychowawcą klasy.</p>	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p> <p>1. Zapoznanie się z przyczynami trudności w nauce (rozmowa z NA, pedagogiem szkolnym, uczniami; obserwacja relacji NA -uczeń podczas lekcji). Poznanie sposobów i form pomocy uczniom z trudnościami. W porozumieniu z NA objęcie opieką ucznia z problemami logopedycznymi, zgodnie z kierunkiem studiów praktykanta (nawiązanie kontaktu, pomoc w odrabianiu lekcji, przygotowanie do sprawdzianu, sprawdzenie</p>

	<p>zeszytu, asystowanie podczas lekcji itp. – łącznie ok.3-4 godzin)*- sporządzenie miniopracowania – „Charakterystyka sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce” (zadanie fakultatywne).</p> <p>2.Poznanie rodzajów specjalnych potrzeb edukacyjnych (np. niepełnosprawność, ADHD, choroba przewlekła). Analiza i ocena działań pomocowych szkoły.)*- sporządzenie miniopracowania – „Charakterystyka sytuacji szkolnej ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” (zadanie fakultatywne).</p> <p>3.Zapoznanie się z formami pracy z uczniami wybitnie uzdolnionymi (rozmowy z pedagogiem szkolnym, NA, uczniami). Ocena działań szkoły w tym zakresie * - sporządzenie miniopracowania – „Praca z uczniem wybitnie zdolnym” (zadanie fakultatywne).</p> <p>4. Rozmowa z logopedą o zadaniach, problemach i sposobach pracy logopedycznej w warunkach szkolnych. * - sporządzenie miniopracowania – „Praca logopedy w szkole” (zadanie fakultatywne).</p>
--	---

Warunki zaliczenia praktyki – zadania obowiązkowe i fakultatywne:

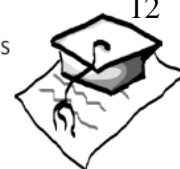
Studenci/-ki zobowiązani/-ne są do zapoznania się ze wskazanymi w programie obszarami rzeczywistości edukacyjnej i udokumentowania ich w formie zapisów w „Dzienniku praktyk”. Część zadań powinna być udokumentowana w postaci pisemnych opracowań (portfolio).

Zadaniem ST jest wykonanie i udokumentowanie następujących zadań obowiązkowych:

1. Pisemne opracowanie „Analiza sytuacji naruszającej ład klasowy” (opis zakłócającego zachowania ucznia – reakcji NA – skutków interwencji; własna interpretacja i ocena reakcji NA).
2. Opracowanie charakterystyki klasy szkolnej.
3. Hospitacja godziny wychowawczej i sporządzenie protokołu obserwacji godziny wychowawczej wraz z jej analizą i oceną.
4. Samodzielne przeprowadzenie godziny wychowawczej według oryginalnego scenariusza (w dokumentacji należy przedstawić scenariusz godziny wychowawczej wraz z uwagami po realizacji).

Zadania fakultatywne:

1. Jeden protokół z obserwacji lekcji pod wybranym kątem (wraz z analizą, interpretacją i oceną):
 - Ocena wykorzystania czasu lekcji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Ocena realizacji zasad **uczenia** się i motywacji przez NA podczas lekcji.
 - Ocena procesu komunikowania się na lekcji pod kątem (do wyboru: kompetencji komunikacyjnych NA, dydaktycznych funkcji pytań, aktywności uczniów na lekcji).
2. Cztery miniopracowania na wybrany temat (praca może być wykonana w zespole 2-3-osobowym):
- Miniopracowanie na temat ukrytego programu w szkolnej codzienności.
 - Miniopracowanie na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole.
 - Miniopracowanie na temat oddziaływania nauczycieli na poczucie własnej wartości uczniów.
 - Miniopracowanie dotyczące analizy i oceny planu pracy wychowawczej z klasą.
 - Miniopracowanie na temat zapobiegania i przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole.
 - Miniopracowanie na temat problemów szkolnego funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej/dysfunkcyjnej.
 - Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce.
 - Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia **ze** specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
 - Miniopracowanie na temat pracy z uczniem wybitnie zdolnym.
 - Miniopracowanie na temat pracy logopedy w szkole.

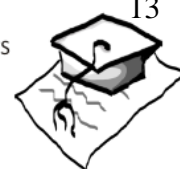
MATERIAŁY POMOCNICZE DO ZADAŃ

(przykłady)

I. Charakterystyka klasy szkolnej (do 5 stron)

Plan charakterystyki klasy szkolnej:

1. Źródła wiedzy o klasie (wymienienie wszystkich metod badania – obserwacje; wywiady z wychowawcą, NA, uczniami; badania socjometryczne, ankietowe; analiza dziennika i innych dokumentów; kwestionariusz „Jak obchodzę się z czasem”).
2. Ogólne dane o klasie (wiek, liczebność, płeć uczniów, stan zdrowia itp.).
3. Środowisko rodzinne uczniów (ogólnie - jakie dominują, czy i w jakiej liczbie występują rodziny dysfunkcyjne lub z problemami).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Postępy uczniów w nauce.
5. Struktura socjometryczna i poziom integracji klasy. Charakterystyka relacji między uczniami.
6. Zainteresowania i aspiracje uczniów (m.in. udział w olimpiadach, kołach zainteresowań, akcjach społecznych, wolontariacie).
7. Inne uwagi i spostrzeżenia o uczniach i klasie.
8. Zarządzanie swoim czasem przez uczniów.
10. Wnioski i propozycje dalszej pracy z klasą.

UWAGA:

Przy omawianiu różnych danych (o uczniu lub klasie) wskazane jest, by ST podał źródła informacji (np. własna obserwacja na lekcji, wywiad z wychowawcą, przeprowadzone badanie socjometryczne). Formułowane wnioski o uczniu lub klasie popierał wynikami badań (przykładami konkretnych zachowań, wynikami badań kwestionariuszowych lub socjometrycznych, wypowiedziami uzyskanymi podczas wywiadu, itp.).

Jako załączniki należy dołączyć protokoły obserwacji, tabelę socjometryczną i socjogram, kwestionariusze ankiet, zbiorcze opracowania wyników ankiety, plany wywiadów, inne wypełnione narzędzia badawcze, itp.

W charakterystyce klasy ST nie powinien używać nazwisk uczniów - jedynie imię lub imię wraz z pierwszą literą nazwiska, ewentualnie inicjał (ustawa o ochronie danych osobowych).

Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej

Kierunek

Specjalność

DZIENNIK PRAKTYK Praktyka ogólnopedagogiczna ciągła

Imię i nazwisko

Miejsce praktyk

(Pełna nazwa i adres szkoły)

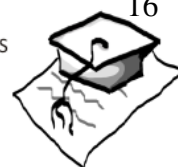
Rok akademicki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Lp.	Liczba tygodni /godzin praktyk	Potwierdzenie rozpoczęcia praktyki		Potwierdzenie zakończenia praktyki	
		data	podpis i pieczęć Dyrektora szkoły	data	Podpis i pieczęć Dyrektora szkoły.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

DZIENNIK PRAKTYK

Dzień	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć	Podpis nauczyciela

.....
Podpis szkolnego opiekuna praktyki

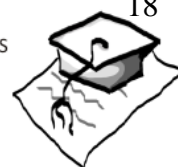

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

DZIENNIK PRAKTYK

Dzień	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć	Podpis nauczyciela

.....
Podpis szkolnego opiekuna praktyki

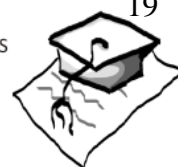

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

DZIENNIK PRAKTYK

Dzień	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć	Podpis nauczyciela

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Podpis szkolnego opiekuna praktyki

DZIENNIK PRAKTYK

Dzień	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć	Podpis nauczyciela

.....
Podpis szkolnego opiekuna praktyk

DZIENNIK PRAKTYK

Dzień	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć	Podpis nauczyciela

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Wzór

Charakterystyka klasy szkolnej

1. Źródła wiedzy o klasie:

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)
- h)

2. Ogólne dane o klasie:

- a) wiek uczniów:,
- b) liczba uczniów w klasie:,
- c) struktura klasy ze względu na płeć uczniów:chłopców,
.....dziewcząt,
- d) stan zdrowia uczniów

3. Środowisko rodzinne uczniów (ogólnie):

4. Postępy uczniów w nauce:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

5. Struktura socjometryczna i poziom integracji klasy. Charakterystyka relacji między uczniami.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Zainteresowania i aspiracje uczniów (m.in. udział w olimpiadach, kołach zainteresowań, akcjach społecznych, wolontariacie).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Inne uwagi i spostrzeżenia o uczniach i klasie (np. pod względem logopedycznym - występowanie wad wymowy, mowa niewyraźna, błędna intonacja, niewłaściwe akcentowanie itp.).

.....
.....
.....
.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

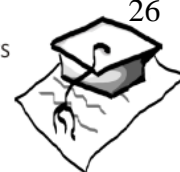
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8.Zarządzanie swoim czasem przez uczniów (w oparciu o wypełniony przez każdego ucznia kwestionariusz „Jak obchodzę się z czasem?”):.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9.Wnioski i propozycje dalszej pracy z klasą:.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

.....
Imię i nazwisko studenta/studentki

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płeć:.....

Klasa:

Jak obchodzę się z czasem?

Otocz kółkiem wybraną przez siebie odpowiedź. Nie pomini żadnego pytania.

1. Każdego dnia rezerwuję sobie czas na przygotowanie i zaplanowanie pracy.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

2. Polecam innym, by zrobili wszystko, co się da.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

3. Zapisuję sobie zadania i cele oraz termin ich wykonania.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

4. Staram się wykonać każde zadanie jednorazowo i do końca.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

5. Codziennie układam listę zadań do wykonania i porządkuję ją według stopnia pilności spraw.

Najważniejsze rzeczy piszę na początku.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

6. Staram się, by mój dzień był wolny od zbędnych telefonów, niezapowiedzianych wizyt i spontanicznie zwoływanych spotkań.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

7. Próbuję codziennie planować zadania zgodnie z tym, w jakich godzinach jest dla mnie najlepiej (np. nauka rano lub po południu).

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

8. Mój plan czasowy zawiera wolne miejsca, abym mógł zająć się pilnymi sprawami.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

9. Próbuję tak planować czynności, by najpierw móc skoncentrować się na niewielu ważnych problemach.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

10. Potrafię powiedzieć „nie”, gdy inne osoby próbują zawładnąć moim czasem, a ja mam do wykonania ważniejsze rzeczy.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

11. Wykonuję zadania zgodnie z wyznaczonym terminem.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

12. Spóźniam się na lekcje, spotkania.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

13. Mam wrażenie, że brakuje mi czasu.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

14. Nawet pilne zadania przekładam na później.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

15. Ulegam emocjom i rezygnuję z wcześniejszych planów.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

16. Ilość czasu przeznaczanego przeciętnie w ciągu dnia na:

- sen.....
- aktywność ruchową
- posiłki
- naukę w domu.....
- telewizję.....
- komputer
- inne(jakie czynności?).....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

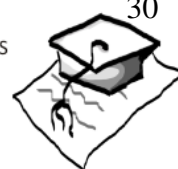
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KTO TAK SIĘ ZACHOWUJE W TWOJEJ KLASIE?

Zastanów się, do którego z uczniów lub do której z uczennic z Twojej klasy najbardziej pasują podane niżej opisy zachowania. Przy każdym punkcie możesz wpisać jedno, dwa lub trzy nazwiska - nie więcej. Możesz wpisać także swoje nazwisko, jeśli uważasz, że to właśnie Twoje zachowanie w klasie najbardziej przypomina podany opis. Jeśli uważasz, że nie ma w klasie osoby, która zachowywałaby się zgodnie z podaną charakterystyką - nie wpisuj nikogo. Zdania są sformułowane w rodzaju męskim, ale odnoszą się również do dziewcząt.

A więc, kto w Twojej klasie:

1. Ciągłe chciałby robić coś nowego. Częściej niż inni proponuje nowe rozwiązania i zgłasza pomysły dotyczące życia klasy i wspólnych działań.

.....
2. Podchwytuje nowe inicjatywy i pomysły, rozszerza je, pomaga realizować zaczęte sprawy. Koordynuje działania kolegów, dzieli pracę, pilnuje, aby wszystko było zrobione zgodnie z planem.

.....
3. Interesuje się różnymi dziedzinami. Dużo wie i chętnie dzieli się tą wiedzą z innymi. Najczęściej do niego wszyscy zwracają się z pytaniami i wątpliwościami. Odpowiada na pytania, przekazuje innym swoje wiadomości i obserwacje.

.....
4. Często wyraża swoje zdanie przy całej klasie. Podsumowuje dokonania klasy lub wskazuje niedociągnięcia. Chętnie przekazuje swoją opinię o różnych sprawach, mówi, co mu się podoba, a co nie. Często ocenia zachowanie innych osób.

.....
5. Namawia innych do aktywności, pobudza do działania, zachęca. Interesuje się osobami, które stoją na uboczu, pomaga im włączyć się do wspólnych działań.

.....
6. Najczęściej reprezentuje klasę wobec nauczycieli, dyrekcji, innych klas. Gdy trzeba poprosić o coś nauczyciela lub złożyć życzenia w imieniu klasy, zazwyczaj on jest wybierany.

.....
7. Zwraca uwagę, aby wszyscy w równym stopniu włączali się w życie klasy. Pilnuje sprawiedliwego podziału zadań i obowiązków. Zwraca uwagę, gdy ktoś nie przestrzega ustalonych zasad, gdy wyłamuje się ze wspólnie podjętych decyzji, wykorzystuje pracę innych lub krzywdzi kolegów. Namawia, aby działać razem. Lubi, gdy w klasie panuje zgoda, harmonia i porządek.

.....
8. Cieszy się autorytetem w klasie. Jest silną osobowością. Zazwyczaj inni liczą się z jego zdaniem i podporządkowują jego decyzjom. Ma posłuch wśród kolegów.

.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9. Gdy pojawiają się jakieś konflikty - pomagają je rozwiązać. Stara się brać pod uwagę racje obu stron. Pomaga rozwiązywać spory, łagodzi kłótnie. Jest osobą obiektywną i sprawiedliwą.

.....

10. Gdy ktoś ma kłopot lub zmartwienie - zawsze stara się pocieszyć. Troszczy się o innych, dzieli kanapką, życzliwym uśmiechem dodaje odwagi, proponuje pomoc w lekcjach itp. Zawsze ma czas, aby wysłuchać drugą osobę. Cieszy się zaufaniem i sympatią kolegów.

.....

11. W trudnych sytuacjach podkreśla pozytywne strony. Często się zdarza, że sytuacje nieprzyjemne zamienia w żart. Częściej niż inni mówi dowcipne rzeczy, stara się rozbawić uczniów i nauczycieli. Stara się, aby wszyscy mieli dobry humor.

.....

12. Przeciwstawia się różnym pomysłom i inicjatywom klasy. Swoje własne interesy przedkłada nad interes ogółu klasy. Przeszkadza innym w działaniu, jeśli coś mu nie odpowiada. W dyskusji stara się nie dopuszczać innych do głosu, obraża się, jeśli koledzy nie liczą się z jego zdaniem.

.....

13. Często zwraca na siebie uwagę innych uczniów i nauczycieli. Podkreśla swoje zdolności i możliwości. Chce, żeby wszyscy go podziwiali, chwali się i "zadziera nosa".

.....

14. Wie wszystko o wszystkich i dzieli się tymi wiadomościami z innymi. Uwielbia plotkować, zwłaszcza jeśli może powiedzieć o kimś coś złośliwego lub kompromitującego. To sprawia, że często skłóca ze sobą kolegów, powoduje konflikty w klasie i wprowadza nieprzyjemną atmosferę.

.....

15. Unika wspólnych działań. Nie włącza się w organizację klasowych imprez, często nie bierze w nich udziału. Stoi na uboczu, nie interesuje się życiem klasy.

.....

16. Zazwyczaj do niego wszyscy mają pretensje, gdy coś się nie uda. Na nim skupia się złość uczniów lub nauczycieli, gdy nie wiadomo, kto tak naprawdę zawinił. Częściej niż inni jest karany, choć nie zasługuje na to.

.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ROLE GRUPOWE

(na podst. m.in. Hamer H.: *Klucz do efektywności nauczania*. Veda, Warszawa 1994)

KLUCZ DO KWESTIONARIUSZA "KTO TAK SIĘ ZACHOWUJE W TWOJEJ KLASIE?"

Role grupowe opisane w poszczególnych kategoriach:

ROLE ZADANIOWE

1. POMYSŁODAWCA, INICJATOR DZIAŁAŃ GRUPOWYCH
2. KONTYNUATOR I KOORDYNATOR DZIAŁAŃ
3. EKSPERT
4. KRYTYK, OCENIAJĄCY
6. REPREZENTANT KLASY
8. SZEF, PRZYWÓDCA

ROLE ZADANIOWO-EMOCJONALNE

5. MOTYWATOR, ZACHĘCAJĄCY
7. STRAŻNIK ZASAD

ROLE EMOCJONALNE

9. MEDIATOR, HARMONIZATOR
10. POCIESZYCIEL
11. WESOŁEK, ROZŁADOWUJĄCY NAPIĘCIA
16. KOZIOŁ OFIARNY

ROLE UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ GRUPY

12. BLOKUJĄCY
13. EGOCENTRYK
14. INTRYGANT
15. PODPIERACZ ŚCIAN

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

GRUPOWE ĆWICZENIA DIAGNOSTYCZNE

(Ćwiczenia grupowe, przydatne do diagnozowania stosunków interpersonalnych w klasie, pochodzą z książki: Chomczyńska-Miliszkievicz M., Pankowska D.: *Polubić szkołę. Ćwiczenia grupowe do pracy wychowawczej*. WSiP, Warszawa 1995.)

Mój stosunek do grupy

CELE

Diagnoza samopoczucia uczniów w klasie.

PRZEBIEG

1. Na środku sali ustawia się krzesło.
2. Uczestnicy ustawiają się w takiej odległości od krzesła, która odpowiada ich stosunkowi do grupy (im bliżej, tym bardziej pozytywny stosunek).
3. Uczniowie - jeśli chcą - mogą skomentować swój wybór i przyczyny tego, że właśnie w tym miejscu stanęli. Może to być okazja do zastanowienia się, co można zrobić, aby więcej osób czuło się dobrze w klasie.

Temperatura uczuć

CELE

Diagnoza klimatu grupy i samopoczucia jej członków.

PRZEBIEG

1. Na kartkach uczniowie wypisują dużymi cyframi temperaturę swoich uczuć wobec klasy, korzystając ze skali termometru lekarskiego (34,5°C - 42°C).
2. Spacerując po sali lub siedząc w kręgu, zapoznają się z "temperaturą uczuć" kolegów, wymieniają uwagi i udzielają wyjaśnień.
3. Uczniowie mogą obliczyć średni stan uczuć wobec grupy, a także porozmawiać o przyczynach różnic w natężeniu uczuć poszczególnych osób, zastanowić się, co zrobić, aby temperatura uczuć wzrosła.

Koło plusów i minusów

CELE

Diagnoza samopoczucia uczniów w klasie.

PRZEBIEG

1. Na dużym arkuszu papieru zaznacza się jak największy okrąg i dzieli go pionową linią na pół. Jedną część podpisuje się: "dobrze czuję się w grupie", drugą: "źle się czuję w grupie".
2. Nauczyciel podaje skalę ocen:
 - ++ bardzo dobrze czuję się w grupie
 - + raczej dobrze czuję się w grupie
 - raczej źle czuję się w grupie
 - bardzo źle czuję się w grupie.
3. Uczniowie podchodzą do arkusza i, posługując się plusami i minusami, wpisują swoje oceny.
4. Opracowanie wyników obejmuje: zsumowanie plusów i minusów, porównanie ich proporcji, ewentualne wyliczenie średnich dla obu kategorii.
5. Uczniowie zastanawiają się, o czym świadczą proporcje plusów i minusów; co można zrobić, aby plusów było więcej, a minusów mniej.

UWAGI

Warto zachować opatrzony datą arkusz i po jakimś czasie powtórzyć ćwiczenie, porównać, czy zaszły jakieś zmiany.

Chcę zmienić

CELE

Uświadomienie wewnętrznych problemów w klasie, analiza samopoczucia członków grupy.

PRZEBIEG

1. Każdy indywidualnie zastanawia się i zapisuje na kartce, co chciałby zmienić w klasie, aby lepiej się w niej czuć.
2. Uczniowie dobierają się w kilkuosobowe grupy. Arkusz papieru dzielą pionowo na dwie części. Na jednej wypisują swoje postulaty, na drugiej - osoby od których zależy ich realizacja (np. dyrektor, wychowawca, my, Zosia, Jurek).
3. Następuje prezentacja pracy - uczniowie porównują postulaty poszczególnych grup; zauważają, które z nich najczęściej się powtarzają; kto i jak często jest ich adresatem.
4. Warto zwrócić uwagę na to, w jakim stopniu uczniowie sami mogą sobie pomóc. Mogą również podjąć konkretne decyzje i zaplanować działania.

Klasowa "Puszka Pandory"

CELE

Stworzenie okazji do wglądu w problemy klasy. Pobudzenie motywacji do działań integracyjnych.

PRZEBIEG

1. Prowadzący informuje, że zadaniem uczestników jest analiza zjawisk zagrażających dobrej atmosferze i integracji klasy. Podkreśla, że chodzi jedynie o nazwanie zjawisk, a nie o wskazywanie konkretnych osób.
2. Uczniowie zgłaszają, a jedna osoba zapisuje na tablicy negatywne zachowania i zjawiska (np. skarżenie, brak lojalności, rywalizacja, nieuważne słuchanie innych, agresywne zachowania).
3. Uczestnicy dzielą się na tyle grup, ile wyłoniło się problemów i w grupach opracowują sposoby ich rozwiązania.
4. Grupy prezentują wyniki swojej pracy.
5. Na zakończenie uczniowie wypowiadają się:
 - jak wiele sytuacji i zjawisk budzi ich niepokój lub niezadowolenie; które są nagminne, a które zdarzają się sporadycznie;
 - co sądzą na temat rozwiązań zaproponowanych przez kolegów - czy są one skuteczne i możliwe do realizacji; które z pomysłów chcieliby wypróbować w praktyce.

Źródła ciepła

CELE

Uświadomienie czynników sprzyjających tworzeniu pozytywnego klimatu emocjonalnego w klasie. Analiza klimatu w grupie.

PRZEBIEG

1. Uczniowie dzielą się na kilkuosobowe grupy. Zastanawiają się nad konkretnymi zachowaniami różnych osób, które przyczyniają się do tworzenia dobrej atmosfery w klasie. Zapisują je na paskach papieru, symbolizujących kolejne żeberka kaloryfera.
2. Grupy prezentują swoje "kaloryfery" oraz skleją wszystkie żeberka, tworząc jeden wspólny "kaloryfer".
3. We wspólnym omówieniu uczniowie wypowiadają się:
 - czy ich klasowy kaloryfer jest długi, czy krótki; o czym to świadczy,
 - czy kaloryfer klasowy grzeje za mocno, za słabo, czy w sam raz,
 - czy są osoby, które pełnią szczególnie ważną funkcję w "ogrzewaniu" klasy'
 - co uświadomili sobie w zakresie własnego udziału w tworzeniu klimatu emocjonalnego w klasie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Jak się żyje w naszej klasie?

CELE

Analiza rozwoju grupy. Porównanie percepcji różnych aspektów funkcjonowania grupy przez jej członków.

PEZEBIEG

1. Każdy indywidualnie ocenia na 5-stopniowej skali poziom: zaufania, integracji, atrakcyjności życia kulturalnego, współpracy i sposobu rozwiązywania konfliktów w klasie.

2. Uczniowie podają swoje oceny (wyrażone cyfrą) i obliczają średni wynik w każdej kategorii dla całej klasy.

3. Dyskusja ukierunkowana pytaniami:

-w jakim stopniu indywidualne oceny są zbieżne lub rozbieżne ze średnimi wynikami,

-które z wymiarów życia klasy wydają im się szczególnie ważne i dlaczego?

-w jakich zakresach widzą potrzebę poprawy funkcjonowania grupy? co sami mogliby zrobić w tym kierunku?

Co nas wyróżnia?

CELE

Analiza struktury grupy.

PRZEBIEG

1. Uczniowie dobierają się w grupy, które odpowiadają rzeczywistym stosunkom i podziałom w klasie. Każda grupa, para, czy pojedyncza osoba wymyśla nazwę, która w sposób humorystyczny lub metaforyczny określa jej cechy (np. Koło Miłośników Piwa; Samotny Biały Żagiel, Szkoła Pitagorasa).

2. Każda grupka prezentuje swoją nazwę, a pozostali zgłaszają własne pomysły.

3. Nauczyciel podaje kolejne polecenia, a uczniowie łączą się w odpowiednie grupy:

-z kim spędzacie najwięcej czasu po lekcjach?

-z kim najczęściej się uczycie?

-z kim łączą was wspólne zainteresowania?

3. Dyskusja ukierunkowana pytaniami:

-co decyduje o doborze członków podgrup czy paczek? w jakim stopniu te kryteria były widoczne w nazwach grup?

-w jakiej liczbie podgrup znalazły się poszczególne osoby i o czym to świadczy? czy satysfakcjonuje je ten wynik?

-czego dowiedzieli się o strukturze ich klasy? jakie są wzajemne stosunki między wyłonionymi podgrupami?

-co sądzą na temat stopnia integracji klasy? czy widzą jakieś potrzeby i możliwości zmiany w tym względzie?

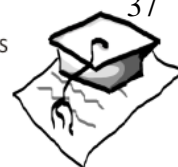
-jaka nazwę można by nadać klasie jako całości?

UWAGI

Ćwiczenie to pozwala uświadomić sobie uczniom strukturę klasy i miejsce każdego z nich w interpersonalnej konfiguracji. Jest to dobry punkt wyjścia do przepracowania problemów grupy, a także szansa na zmianę istniejącej sytuacji. Może się jednak zdarzyć, że w klasie znajdą się uczniowie, którzy nie przynależą do żadnej z wyłonionych grup. Uświadomienie sobie własnej izolacji i odrzucenia przez grupę może wywołać przykre emocje u uczestników. Jeśli nauczyciel obawia się, że może nie sprostać tej sytuacji, może zastosować inny wariant tego ćwiczenia, łagodzący w dużym stopniu nieprzyjemne odczucia uczestników (choć zmieniający pierwotny sens ćwiczenia):

Nauczyciel proponuje uczniom wymyślenie listy takich kryteriów podziału klasy na podgrupy, aby każdy uczeń znalazł miejsce w jakiejś konfiguracji (np. znaki Zodiaku, zainteresowania, postawy wobec szkoły).

Uczniowie tworzą podgrupy według przyjętych kryteriów i nadają im nazwy.

To jest ktoś, kto....

CELE

Analiza ról podejmowanych w grupie przez poszczególne osoby. Zdobycie orientacji na temat tego, jak się jest spostrzeganym przez innych.

PRZEBIEG

1. Uczniowie dzielą się na dwie grupy. Każda grupa zastanawia się nad cechami poszczególnych osób z drugiej grupy i rolami, jakie odgrywają w klasie. Uczniowie formułują krótkie charakterystyki kolegów, rozpoczynające się od zdania: "To jest ktoś, kto..." (np. "To jest ktoś, kto niekonwencjonalnie się ubiera. Gdy się zdenerwuje, zaczyna szybko mówić. Pilnuje sprawiedliwego podziału pracy przy realizacji wspólnych zadań.").

2. Po przygotowaniu wszystkich charakterystyk zaczyna się "zgaduj-zgadula": uczniowie z jednej grupy prezentują charakterystykę kogoś z drużyny przeciwnej, a ci zgadują o kogo chodzi. Osoba niezadowolona z charakterystyki swojej lub kolegi zgłasza "reklamacje", a cała klasa opracowuje bardziej adekwatną wersję.

3. Symboliczne nagrody dla grup przyznaje się w dwóch kategoriach: trafności opracowanych charakterystyk oraz liczby prawidłowych odpowiedzi.

UWAGI

W przypadku, gdy nauczyciel uzna, że któraś z charakterystyk jest niepełna bądź krzywdząca, powinien skorzystać z prawa do "reklamacji" - tak aby każdy uczeń otrzymał pozytywne komunikaty o sobie.

Kodeks moralny naszej klasy

CELE

Analiza norm grupowych.

PRZEBIEG

1. Prowadzący informuje uczestników, że ich zadaniem będzie sformułowanie "kodeksu moralnego", regulującego ich życie w klasie.

2. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy i na samoprzylepnych kartkach wypisują zasady, normy i reguły postępowania obowiązujące w ich klasie (np.: podpowiadamy sobie, jesteśmy uczciwi wobec siebie, dzielimy się drugim śniadaniem itp.).

3. Grupy prezentują efekty swojej pracy, odczytując treść i przyklejając karteczki do dużego arkusza papieru - tak aby powstała lista zasad przestrzeganych przez większość członków grupy.

4. Dyskusja wokół problemów:

-które z norm wpływają pozytywnie, a które negatywnie na atmosferę w klasie i dlaczego?

-jakie sankcje spotykają osoby, które łamią klasowe normy?

-jakie inne normy chcieliby wprowadzić w swojej klasie, które zmienić?

II. Scenariusz godziny wychowawczej

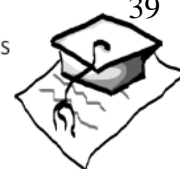
Schema scenariusza zajęć:

1. Tytuł i temat zajęć (adresat).
2. Cele formułowane z perspektywy ucznia (opis wiedzy i umiejętności ucznia po lekcji), opracowane wspólnie z nauczycielem.
3. Czas zajęć, potrzebne materiały, aranżacja przestrzeni (np. ustawienie ławek w koło, rzędy, segmenty).
4. Metody (np. dyskusja, burza mózgów) i formy pracy (indywidualna, zbiorowa, grupowa).
5. Przebieg zajęć (dokładny opis czynności NA i uczniów), ewentualnie: załączniki. Należy pamiętać o strukturze lekcji i jej poszczególnych ogniwach. Proszę podać czas przeznaczony na poszczególne czynności w części wprowadzającej (wstępnej), głównej i końcowej.

Godzinę wychowawczą ST powinien przeprowadzić w obserwowanej wcześniej klasie. Opracowany scenariusz godziny wychowawczej (wybór tematu powinien być dostosowany do oczekiwań uczniów oraz uzgodniony z wychowawcą klasy) należy przedstawić do akceptacji szkolnemu opiekunowi praktyk.

Po przeprowadzonej lekcji wskazane jest:

- zdobycie opinii NA obecnego podczas prowadzonej przez ST godziny wychowawczej, potwierdzonej podpisem,
- zdobycie informacji zwrotnych od uczniów (np. pytania pod koniec lekcji lub mini ankieta ewaluacyjna) – w scenariuszu proszę podać sposób gromadzenia opinii uczniów (źródło danych). Informacje te należy umieścić pod scenariuszem godziny wychowawczej. Wszystkie wykorzystane podczas lekcji materiały, narzędzia diagnostyczne itp. należy umieścić w portfolio.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

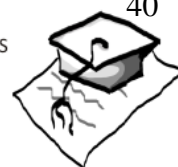
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wzór

Scenariusz godziny wychowawczej

1. Temat lekcji:

.....

2. Klasa

3. Cele lekcji:

a)

b)

c)

d)

4. Czas zajęć:

5. Pomoce dydaktyczne, potrzebne materiały:

a)

b)

c)

d)

6. Aranżacja przestrzeni:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Metody i formy pracy:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

8.Przebieg zajęć:

CZYNNOŚCI PROWADZĄCEGO LEKCJĘ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI

	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI
	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9. Opinia nauczyciela po przeprowadzonej przez studenta/studentkę lekcji:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. Informacje zwrotne od uczniów po lekcji :

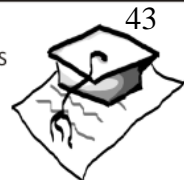
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Opinia studenta/studentki po przeprowadzonej lekcji (autoewaluacja):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
Imię i nazwisko nauczyciela

.....
Imię i nazwisko studenta/studentki

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

III. Protokół obserwacji lekcji – wzór

PROTOKÓŁ OBSERWACJI LEKCJI WYCHOWAWCZEJ

Obserwator Data Czas obserwacji

Miejsce

(W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Temat godziny wychowawczej

.....
.....

Ogólne dane o osobach obserwowanych (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

.....
.....

Czas	Zachowania nauczyciela	Zachowania uczniów	Uwagi obserwatora

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

--	--	--	--

Interpretacja i wnioski/ocena lekcji:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wskazówki do obserwacji i oceny godziny wychowawczej. Przy analizie i ocenie lekcji można uwzględnić następujące kryteria: a) atrakcyjność metodyczną, b) wewnętrzną spójność lekcji, c) dostosowanie aranżacji przestrzeni do treści i metod, d) charakter i jakość kontaktu NA z uczniami, e) poziom aktywności uczniów, f) efekty uzyskane przez uczniów/skuteczność, g) osobiste wrażenia i refleksje.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zaliczenie

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

IV. Protokół obserwacji lekcji – wzór

Obserwator: Czas obserwacji: Data:

Cel(e) obserwacji:

Miejsce:

(W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Przedmiot:

Temat lekcji:

Ogólne dane o osobach obserwowanych (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

Czas	Osobne, następujące po sobie sytuacje na lekcji (opis)	Uwagi obserwatora

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

--	--	--

Analiza:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

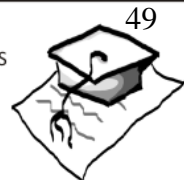
.....

.....

.....

.....

.....

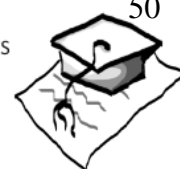

b/Wskazówki dla studenta/ki do obserwacji i analizy lekcji pod kątem wykorzystania czasu

Należy zapisywać dające się wyodrębnić jako osobne, następujące po sobie sytuacje na lekcji (np. czynności organizacyjne – sprawdzenie obecności; kontrola wiedzy uprzedniej, np. sprawdzenie pracy domowej, wprowadzenie nowych treści, np. przygotowanie doświadczenia, itd.).

Po zakończonej obserwacji proszę dokonać analizy efektywności wykorzystanego czasu na poszczególne sytuacje. Należy uwzględnić kategorie czasu (R. Arends: Uczymy się nauczać). Ocena może dotyczyć tego, ile udział czasu wykorzystanego i zajętego w czasie całej lekcji. Warto przedstawić także własne sugestie i propozycje zmian w zagospodarowaniu czasu lekcji w danej klasie, uwzględniając cechy uczniów, ich możliwości, tempo pracy, specyfikę przedmiotu, itp.

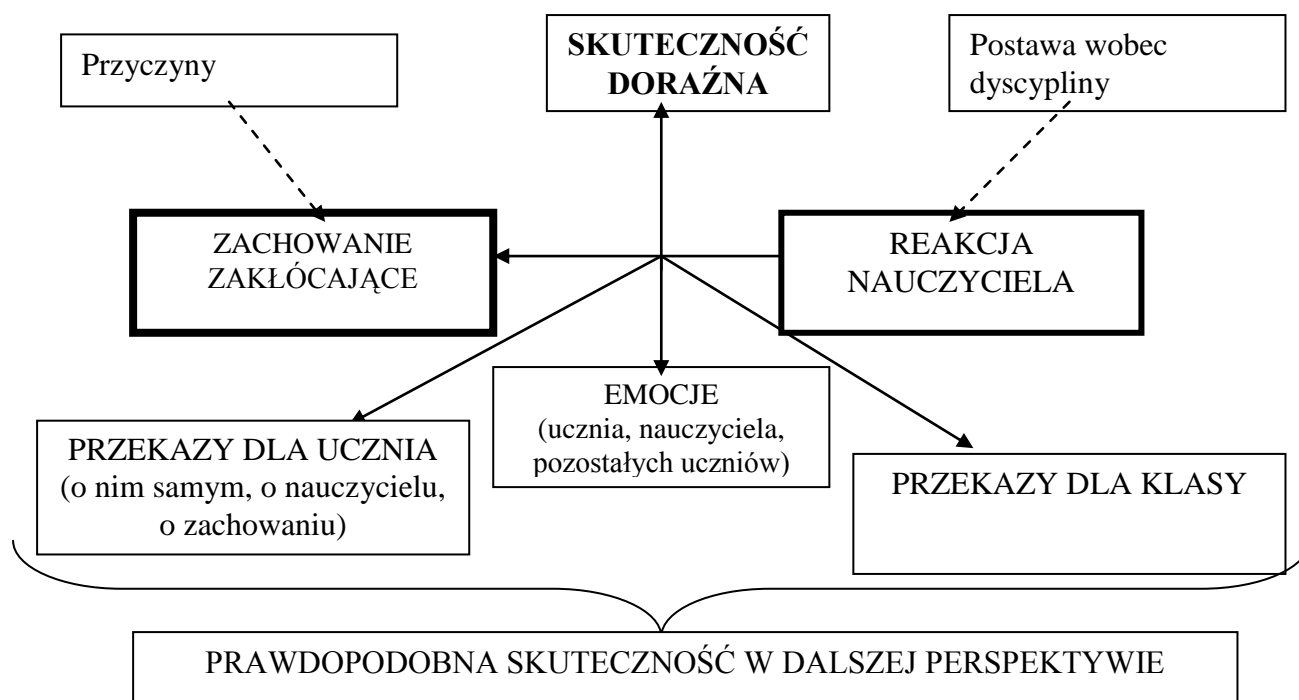

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

V. Wskazówki do analizy i interpretacji sytuacji naruszającej ład klasowy

ANALIZA I OCENA SYTUACJI INTERWENCJI NA ZACHOWANIA ZAKŁÓCAJĄCE

(Źródło: opracowanie własne D. Pankowska, W: Łukasik I.M., Pankowska D., Ład i dyscyplina na lekcji. W: Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.1: Praca dydaktyczna. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010, s.34-35)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

VI. Wskazówki do obserwacji i analizy lekcji pod wybranym kątem

a/Analiza i ocena realizacji zasad uczenia się i motywacji

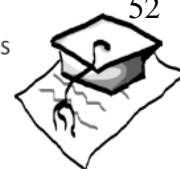
Realizację zasad na lekcji ST może przeanalizować stosując I lub II sposób postępowania:

Sposób postępowania I (protokół obserwacji według wyżej podanego wzoru)

Proszę wykorzystać wiedzę na temat zasad uczenia się i motywacji. Podczas hospitacji lekcji proszę sporządzić szczegółowy protokół jej przebiegu oraz zachowań NA. Następnie zaraz po zakończeniu obserwacji odnieść zachowania NA do poszczególnych zasad uczenia się i motywacji. W końcowych wnioskach warto napisać, jakie konsekwencje dla uczenia się uczniów i osiągnięcia przez nich celów dydaktycznych miało postępowanie NA.

Sposób postępowania II

Przed hospitacją lekcji proszę wydrukować arkusz obserwacyjny, podzielony na rubryki (każda z nich będzie zawierać inną zasadę uczenia się i motywacji) oraz przypomnieć sobie dokładnie, jakie zachowania NA świadczą o przestrzeganiu, a jakie o łamaniu każdej z nich. Podczas lekcji proszę wpisywać w odpowiednich rubrykach tylko te zachowania, które świadczą o przestrzeganiu lub łamaniu poszczególnych zasad (niektóre zachowania mogą odnosić się do więcej niż jednej zasady). Wskazane jest, by po zakończeniu lekcji ST przeanalizował zapiski i wyciągnął wnioski.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

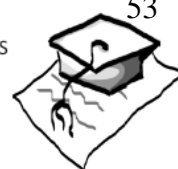
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PROTOKÓŁ OBSERWACJI LEKCJI

Obserwator: Czas obserwacji: Data:

Cel(e) obserwacji:

Miejsce:

(W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Przedmiot:

Temat lekcji:

Ogólne dane o uczniach (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

1. Zasada niezbędnych warunków wstępnych

2. Zasada doniosłości

3. Zasada aktywnego wiązania teorii z praktyką

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Zasada nowości

5. Zasada wzorca

6. Zasada dostępności

7. Zasada wygaszania

8. Zasada rozkładania ćwiczeń w czasie

9. Zasada przyjemności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Analiza:

.....
Imię i nazwisko studenta/studentki

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

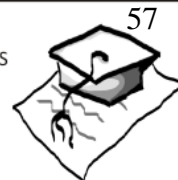
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

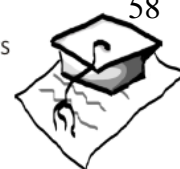
b/Wskazówki dla studenta/ki do obserwacji i analizy lekcji pod kątem porozumiewania się
nauczyciela z uczniami

Analizę komunikowania się NA na lekcji z wykorzystaniem aktywności werbalnej uczniów na lekcji (obserwacja topograficzna).

Wykonując to zadanie należy:

- a) narysować schemat klasy szkolnej (ustawienia ławek),
- b) zaznaczyć płęć uczniów w odpowiednich miejscach; c) stawiać symbole (takie jak podane niżej lub inne, wymyślone przez siebie) w odpowiednich miejscach (oznaczających ucznia), w sytuacji, kiedy obserwowany uczeń:
 - zgłasza się do odpowiedzi i nie jest pytany;
 - +**p** zgłasza się do odpowiedzi i jest pytany przez NA i udziela prawidłowej odpowiedzi;
 - +**n** zgłasza się do odpowiedzi i jest pytany przez NA i udziela nieprawidłowej odpowiedzi;
 - ***p** jest pytany przez NA mimo, iż się nie zgłasza i udziela prawidłowej odpowiedzi;
 - ***n** jest pytany przez NA mimo, iż się nie zgłasza i udziela nieprawidłowej odpowiedzi;
 - #**p** spontanicznie/samowolnie udziela odpowiedzi prawidłowej;
 - #**n** spontanicznie/samowolnie udziela odpowiedzi prawidłowej.

Przeprowadzając obserwację proszę notować, w jaki sposób NA zachęca uczniów do aktywności. W dalszej kolejności proszę przeanalizować wyniki i sformułować wnioski, zwracając szczególną uwagę na następujące kwestie: a) jak wielu uczniów było aktywnych, b) co robił NA, aby zaktywizować poszczególnych uczniów, c) czy "sprawiedliwie" obdarzał uczniów swoją uwagą, d) jak doświadczenia z obserwowanej lekcji mogą wpłynąć na zaangażowanie poszczególnych uczniów na następnych lekcjach, itp. Proszę ocenić tę lekcję, a w razie zastrzeżeń - napisać, co NA mógłby zrobić, aby bardziej zaktywizować uczniów.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

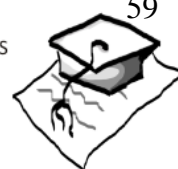
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

VI. Wskazówki do miniopracowań dotyczących procesu kształcenia

a/ Miniopracowanie na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole

Proszę zebrać za pomocą różnych metod (obserwacje, wywiady i rozmowy, analiza dokumentów, ewentualnie ankieta) jak najwięcej informacji dotyczących praktyki kontrolowania i oceniania w szkole.

Warto:

- przeanalizować przyjęte przez NA kryteria oceny, organizację kontroli (częstość, metody, odniesienie do celów edukacyjnych);
- zebrać informacje o tym, jak NA (poszczególni lub w rozwiązaniach stosowanych przez wszystkich) radzą sobie z dylematami oceniania. Dobrze byłoby zapytać, co sprawia NA szczególne trudności (czynniki pomagające - utrudniające ocenianie).
- podczas rozmowy z uczniami dobrze byłoby poznać ich odczucia związane z kwestią kontroli i oceny w szkole. Przykładowo, możemy zapytać, czy są zadowoleni z systemów kontrolowania i oceniania stosowanych przez poszczególnych NA.

b/ Miniopracowanie na temat ładu i dyscypliny na różnych lekcjach

Wskazane jest, aby student/ka, obserwując zachowania uczniów i nauczycieli, zwrócił/ła szczególną uwagę (i dokładnie zapisał/ła) na te zachowania uczniów (rozmowy, hałasy, kręcenie się, wychodzenie z ławek, rzucanie przedmiotami itp.), które przeszkadzają w prowadzeniu lekcji i uczeniu się uczniów.

Proszę postarać się:

- Jak najwierniej zanotować kontekst sytuacyjny takich zachowań (wskaźniki: jakie zachowanie NA poprzedzało wystąpienie kreślonego zachowania u uczniów, jak reagował NA na tego rodzaju zachowania, jak z kolei reagowali na nie uczniowie; jak wielu uczniów było zaangażowanych w te sytuacje - czy były to zachowania raczej pojedynczych uczniów, czy też większej ich liczby; w jakich sytuacjach w klasie i przy wykonywaniu jakich zadań uczniowie najbardziej/najmniej przeszkadzali).
 - Porozmawiać z NA na temat: zachowania uczniów sprawiającego im najwięcej kłopotu, czy są zadowoleni z poziomu ładu i dyscypliny na swoich lekcjach, a również jakie działania prewencyjne (z jakim skutkiem) stosują NA, czy są zadowoleni ze swoich strategii radzenia sobie z zachowaniami zakłócającymi itp.
- Na koniec należy podsumować wyniki swoich badań i sformułować wnioski.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

VII. Wskazówki do sporządzenia miniopracowań na temat wychowania w szkole

a/Miniopracowanie na temat ukrytego programu szkolnej codzienności

Proszę zaobserwować i przeanalizować różne aspekty działania i efekty ukrytego programu szkoły (ukryte przekazy) dotyczące:

-Przestrzeni (jak wygląda wejście do szkoły, korytarze, dostępność uczniów do pomieszczeń, zakres prywatności, zakres wpływu uczniów na wygląd szkoły).

-Przymusu, przykładowo - na co uczniowie mają/ nie mają wpływu w zakresie:

Proszę zinterpretować zdobyte informacje i wyciągnąć wnioski dotyczące funkcjonowania ukrytego programu w szkole.

b/Miniopracowanie na temat oddziaływania nauczycieli na poczucie własnej wartości uczniów

Chcąc zaobserwować, w jaki sposób NA poprzez swoje zachowania oddziałują na poczucie własnej wartości uczniów warto przeanalizować, zinterpretować te sytuacje a także przedstawić własne wnioski i przedstawić zauważone konkretne przykłady (bez nazwisk) zachowań wzmacniających i obniżających poczucie własnej wartości uczniów (zob. Pankowska D., *Poczucie własnej wartości a wychowanie*, W: Pankowska D., *Pedagogika dla nauczycieli w praktyce. Materiały metodyczne*. Impuls, Kraków 2008, s.242-256).

c/Miniopracowanie na temat działań wychowawcy klasy na rzecz stymulowania rozwoju i integracji grupy.

Obserwując pracę nauczyciela-wychowawcy oraz na podstawie innych badań (analiza dokumentacji, rozmowy z uczniami, z wychowawcą klasy) proszę dokonać pisemnej analizy oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych nauczyciela-wychowawcy ważnych dla procesu integracji grupy - klasy szkolnej. Szczególną uwagę należy zwrócić na problemy:

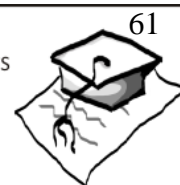
- Jaki rodzaj aktywności służącej podnoszeniu jakości wzajemnych relacji uczniów w klasie podejmuje wychowawca?

- Które z możliwych działań (ćwiczenia grupowe na godzinach wychowawczych, wspólne wyjazdy, imprezy klasowe, działania podejmowane na rzecz szkoły lub np. społeczności lokalnej) mających na celu integrację klasy przynosiły najlepsze efekty?

Warto również zapytać:

- Na czym polega i jak przebiega w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna dziecku odrzuconemu przez innych uczniów?

Proszę porównać informacje na temat integracji klasy uzyskane od wychowawcy klasy z wynikami badań socjometrycznych. Na koniec proszę podsumować wyniki badań i sformułować wnioski.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

VIII. Wskazówki do miniopracowań dotyczących wspierania uczniów

a/ Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce/o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Poznając sytuację szkolną ucznia należy wziąć pod uwagę:

- orzeczenie z poradni pedagogiczno-psychologicznej i inne dokumenty (teczka ucznia);
- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów;
- rozmowę z nauczycielem o dostosowaniu form pomocy uczniowi;
- analizę dokumentów (zeszyty ucznia i inne prace ucznia);
- wyniki w nauce.

b/ Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia zdolnego

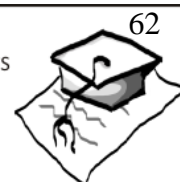
Poznając sytuację szkolną ucznia należy wziąć pod uwagę:

- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów (funkcjonowanie psychospołeczne, pozycja w grupie);
- rozmowę z nauczycielem o proponowanych formach aktywności rozwijających zdolności ucznia;
- pozaszkolne sukcesy ucznia (np. olimpiady, konkursy, itp.);
- wyniki w nauce.

c/ Miniopracowanie na temat wspierania ucznia przez logopedę w szkole

Poznając sytuację szkolną ucznia z problemami logopedycznymi należy wziąć pod uwagę:

- orzeczenie z poradni pedagogiczno-psychologicznej i inne dokumenty (teczka ucznia);
- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów;
- wyniki w nauce;
- rozmowę z logopedą o jego pracy, w tym o formach pomocy uczniowi, prowadzonej diagnozie i terapii;
- analizę dokumentacji prowadzonej przez logopedę.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Propozycje bibliograficzne:

Arends R.I., *Uczymy się nauczać*, PWN, Warszawa 1994.

Badziukiewicz B., Sałasiński M., *Vademecum wychowawcy. Żak*, Warszawa 2005.

Dudzikowa M., *Pomyśl sobie... Minieseje dla wychowawcy klasy*. GWP, Gdańsk 2007.

Edwards C.H., *Dyscyplina i kierowanie klasą*. PWN, Warszawa 2006.

Gordon T., - *Wychowanie bez porażek w szkole*, PAX, Warszawa 1995.

Kawecki I., *Wprowadzenie do wiedzy o szkole i nauczaniu*. Impuls, Kraków, 2003.

Kwieciński Z., Śliwerski B., *Pedagogika. Podręcznik akademicki, t.2*. PWN, Warszawa 2004.

Pankowska D., *Pedagogika dla nauczycieli w praktyce. Materiały metodyczne*. Impuls, Kraków 2008.

Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), *Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.1: Praca dydaktyczna*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010.

Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), *Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.2: Praca wychowawcza*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010.

Polak K., *Kultura szkoły. Od relacji społecznych do języka uczniowskiego*. Wydawnictwo UJ, Kraków 2007.

Śliwerski B., *Program wychowawczy szkoły*. WSiP, Warszawa 2001.

Tripp D., *Zdarzenia krytyczne w nauczaniu. Kształtowanie profesjonalnego osądu*. WSiP, Warszawa 1996.

NOWY PROGRAM PRAKTYKI OGÓLNOPEDAGOGICZNEJ

Dla naboru

Kierunek: logopedia z audiologią studia II stopnia uzupełniające magisterskie

Nowy program praktyki ogólnopedagogicznej powstał w ramach projektu „www.praktyki.wh.umcs” - **Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS.**

II. Szczegółowe zasady organizacji praktyki ogólnopedagogicznej

Skróty: ST – student/studentka/studenci; NA – nauczyciel/nauczycielka/nauczyciele

- 36-godzinna praktyka pedagogiczna ciągła może być realizowana w gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych, w których studenci poznają różne aspekty rzeczywistości szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem pracy wychowawcy klasy.

Miejsce odbywania praktyki wyznacza opiekun z ramienia uczelni.

Praktyka w wyznaczonych szkołach może być odbywana w małych 2-3 osobowych zespołach, realizujących wybrane zadania we współpracy.

W ramach praktyk ST zobowiązany jest do wykonania zawartych w programie zadań, zgodnie ze wskazówkami uczelnianego opiekuna praktyki.

Wykonane zadania są dokumentowane w formie zapisów w dzienniku praktyk lub odrębnych opracowań.

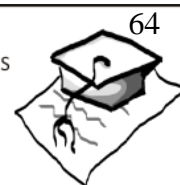
Zaliczenia praktyki dokonuje uczelniany opiekun na podstawie:

1. Wypełnionego dziennika praktyk ilustrującego wykonanie zadań przez ST (opatrzonego pieczęcią szkoły, podpisem dyrektora oraz opinią opiekuna praktyk).
2. Dokumentacji wykonanych zadań (obowiązkowych i fakultatywnych) zgodnie ze wskazaniem uczelnianego opiekuna praktyki (portfolio).

1. Zakres obowiązków uczelnianego opiekuna praktyki ogólnopedagogicznej

Opiekun praktyki zobowiązany jest:

7. Przy realizacji programu praktyk uwzględnić specyfikę danego kierunku oraz realizowane treści kształcenia na zajęciach z pedagogiki. Szczegółowy program powinien przygotowywać do zadań, jakie stoją przed nauczycielami-wychowawcami klasy.
8. Udostępnić ST i omówić z nimi szczegółowy program (wraz z materiałami pomocniczymi).
9. Ustalić zasady kontaktu ze ST i opiekunami praktyki w szkole (mailowy, telefoniczny, osobisty). Wskazane jest nawiązanie kontaktu z opiekunem w szkole przed rozpoczęciem praktyki oraz uzgodnienie możliwości realizacji programu praktyki w danej placówce.
10. Zaliczyć ST praktykę poprzez wpisanie zaliczenia w odpowiednich dokumentach w oparciu o materiały przygotowane przez ST (dokumentujące wykonanie zadań).
11. Omówić przebieg i efekty praktyki, zwracając szczególną uwagę na autorefleksję ST.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

12. Sporządzić sprawozdanie z przebiegu praktyki dla Biura Projektu.

2. Zakres obowiązków opiekuna praktyki ogólnopedagogicznej w szkole

Szkolny opiekun praktyki ogólnopedagogicznej powinien:

10. Zapoznać się ze szczegółowym programem praktyki i ustalić ze ST harmonogram jej przebiegu (przed jej rozpoczęciem).
 11. Poinformować drogą e-mailową opiekuna praktyk z ramienia uczelni o stawieniu się ST na praktykę i o zakończeniu przez nich praktyki.
 12. Zaproponować własne pomysły/oczekiwania dotyczące aktywności ST w czasie trwania praktyki.
 13. Umożliwić ST wielowymiarowe poznawanie rzeczywistości szkolnej, a zwłaszcza realizację założonych zadań przy współpracy innych NA i pracowników szkoły (uzyskać zgodę innych NA na hospitację lekcji różnych przedmiotów w różnych klasach oraz zajęć pozalekcyjnych, na zapoznanie się z dokumentacją szkolną, przeprowadzanie badań).
 14. Umożliwienie ST samodzielnego przeprowadzenia godziny wychowawczej poprzez wspólne przygotowanie scenariusza (w przypadku, kiedy nie jest wychowawcą zorganizowanie takiej pomocy).
 15. Monitorować przebieg praktyki, potwierdzając jej prawidłowy przebieg i realizację zadań podpisem na kartach pracy w „Dzienniku praktyk”.
 16. W razie jakichkolwiek problemów związanych z realizacją praktyki przez ST niezwłocznie poinformować uczelnianych opiekunów praktyk i Biuro Projektu.
 17. Omawiać na bieżąco doświadczenia ST.
 18. Ocenić i zaopiniować przebieg praktyki w „Dzienniku praktyk”, z wykorzystaniem Arkusza oceny praktykanta (wzór nr 2 w załączniku).
10. Nauczyciel-opiekun ma prawo korzystać z wyników badań prowadzonych przez ST, a odnoszących się do funkcjonowania uczniów i klasy, w której ma wychowawstwo, oraz do własnej pracy nauczyciela. Może również angażować ST do pomocy w zakresie określonym przez program praktyki.

3. Zakres obowiązków studentów podczas praktyki ogólnopedagogicznej

6. Przed rozpoczęciem praktyki studenci powinni zarejestrować się na platformie projektowej (adres: <http://www.pwh.umcs.pl/>) oraz wypełnić zamieszczoną tam ankietę początkową.
7. ST mogą dokonać wyboru szkoły tylko spośród szkół biorących udział w projekcie. Z wykazem szkół ST zostaną zapoznani przez opiekuna praktyk z ramienia uczelni oraz pracownika dziekanatu w semestrze zajęć dydaktycznych poprzedzających rozpoczęcie praktyki.
8. ST otrzymuje z Dziekanatu *Skierowanie na praktykę*, które przedkłada Dyrekcji szkoły.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9. ST przed rozpoczęciem praktyki ogólnopedagogicznej powinien nawiązać kontakt z nauczycielem-opiekunem (poprzez platformę projektową) i wspólnie ustalić harmonogram przebiegu praktyki, zapewniający realizację wszystkich zadań określonych w szczegółowym programie praktyki;

10. ST podczas praktyki ogólnopedagogicznej powinni:

- zapoznać się z obowiązującymi w szkole zasadami zachowania (wynikającymi z uwarunkowań prawnych, regulaminu szkoły itp.) i dostosować się do nich;
- rzetelnie wykonywać programowe zadania, dokumentować je na bieżąco w „Dzienniku praktyk”, oraz starać się jak najefektywniej wykorzystać czas praktyki;
- zbierać materiały niezbędne do przygotowania portfolio;
- w razie potrzeby służyć pomocą nauczycielowi i uczniom;
- wykazywać się wysokim poziomem kultury osobistej;
- w terminie określonym przez uczelnianego opiekuna praktyk przedstawić wszystkie materiały potrzebne do zaliczenia praktyki, tj. wypełniony „Dziennik praktyk”, zaopatrzony we wszystkie niezbędne podpisy, opinię opiekuna praktyki oraz pieczęć placówki, wypełnioną przez opiekuna „Arkusze oceny praktykanta” (wzór nr 2 w załączniku), oraz portfolio.

Portfolio powinno zawierać dokumentację z 4 zadań obowiązkowych, jeden protokół z obserwacji lekcji pod wybranym kątem oraz cztery miniopracowania na wybrany temat.

Wszystkie przygotowywane przez studentów materiały muszą być wykonane na papierze firmowym projektu (do pobrania na stronie www.praktyki.wh.umcs).

Wszelkie materiały potrzebne do odbycia praktyki znajdują się na platformie projektowej.

III. Program praktyki ogólnopedagogicznej

Student/ka podczas 36 godzin praktyk w szkole (praktyka ciągła), odbywających się po semestrze zajęć z pedagogiki i psychologii, będzie miał/a okazję do zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia w przyszłości roli nauczyciela-wychowawcy.

Cele praktyki:

Realizacja zadań w przedstawionych w programie praktyk zakresach treści umożliwi ST:

- wieloaspektowe i refleksyjne poznawanie rzeczywistości edukacyjnej i codziennej pracy nauczycieli-wychowawców w konfrontacji z wiedzą teoretyczną;
- zastosowanie wiedzy w praktyce, przećwiczenie umiejętności nabytych w trakcie kształcenia akademickiego oraz zdobycie nowych (poznawczych, koncepcyjnych, realizacyjnych, psychospołecznych - w zakresie pracy dydaktycznej i wychowawczej);
- zapoczątkowanie procesu identyfikacji z zawodem i tworzenia własnej koncepcji pracy wychowawczej;
- refleksję na temat etycznych wymiarów pracy NA;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

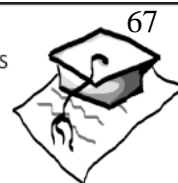
- wzmocnienie motywacji do zdobywania kompetencji zawodowych w dalszym kształceniu akademickim.

Zakres treści: obszary poznania, zadania.

Zadania oznaczone * są zadaniami do wyboru.

Skróty: ST – student/studentka/studentki; NA – nauczyciel/nauczycielka/nauczyciele

Zakres tematyczny	Szczegółowe zadania
III. Szkoła jako instytucja oświatowa	
Oficjalny wymiar funkcjonowania szkoły – czas realizacji 2 godz.	
<p>1. Prawne, organizacyjne i finansowe podstawy funkcjonowania szkoły.</p> <p>2. Miejsce szkoły w systemie oświatowym i środowisku lokalnym - związki i zakres współpracy szkoły z instytucjami oświatowo - wychowawczymi, kulturalnymi, itp.</p> <p>3.Sytuacja zawodowa NA w świetle przepisów oraz w praktyce oświatowej (status zawodowy nauczyciela, prawa i obowiązki, stopnie i warunki awansu zawodowego)</p>	<p>Zadaniem ST jest zdobycie informacji z różnych źródeł:</p> <p>-zapoznanie się z przepisami prawnymi oraz dokumentacją szkoły (np. „Ustawa o systemie oświaty”, „Karta nauczyciela”, „Podstawy programowe” kształcenia w danym typie szkoły, plany i programy pracy dydaktycznej i wychowawczej, statut szkoły, dokumentacja prowadzona przez szkolną kancelarię, protokoły rady pedagogicznej),</p> <p>-rozmowy z dyrektorem/-ką, nauczycielami i innymi pracownikami szkoły.</p> <p>Fakt zdobycia informacji i zapoznania się z dokumentami należy odnotować w dzienniku praktyk.</p>
Ukryty wymiar szkolnej codzienności – czas realizacji 2 godz.	
<p>1.Obszary występowania ukrytego programu szkolnej codzienności: przestrzeń szkoły, szkolna codzienność (przymus, tłok, rutyna).</p>	<p><i>-Analiza przejawów ukrytego programu szkolnej codzienności na podstawie obserwacji, rozmów z uczniami i nauczycielami.</i></p> <p>-Na podstawie własnych badań i analiz sporządzenie miniopracowania na temat ukrytego programu szkoły* (zadanie fakultatywne).</p>
IV. Proces kształcenia	
Organizowanie środowiska uczenia się – czas realizacji 3 godz.	
<p>1.Wprowadzanie ładu i dyscypliny na lekcji. Działania prewencyjne.</p>	<p>1.Observacja i analizowanie działań prewencyjnych NA, zachowań zakłócających uczniów, reakcji NA</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>Postawa NA wobec dyscypliny. Zachowania zakłócające uczniów. Działania interwencyjne NA i ich skuteczność.</p> <p>2. Wykorzystanie czasu i przestrzeni na lekcji.</p>	<p>(rodzaj ingerencji, ich skuteczność). Przyczyny zachowań zakłócających uczniów (zbieranie informacji od uczniów, NA).</p> <p>Pisemne opracowanie „Analiza sytuacji naruszającej ład klasowy” (opis zakłócającego zachowania ucznia – reakcji NA – skutków interwencji; własna interpretacja i ocena reakcji NA; można wykorzystać schemat z załącznika VI) – (zadanie obowiązkowe).</p> <p>2.Ocena wykorzystania czasu lekcji – sporządzenie protokołu obserwacji lekcji* (zadanie fakultatywne)</p>
<p>Proces nauczania-uczenia się podczas lekcji – czas realizacji 3 godz.</p>	
<p>1.Realizacja zasad uczenia się i motywacji (dydaktycznych) podczas lekcji.</p> <p>2.Komunikowanie się z uczniami na lekcji: prezentacja materiału, zadawanie pytań, stymulowanie uczniów do aktywności werbalnej, udzielanie informacji zwrotnych.</p> <p>3.Kontrola i ocena w procesie dydaktycznym. Wewnątrzszkolny System Oceniania a własny system NA kontrolowania i oceniania osiągnięć uczniów. Kryteria oceniania. Udział uczniów w procesie kontroli i oceny.</p>	<p>Hospitacje lekcji przedmiotowych (2 godziny) - obserwacja zachowania uczniów i nauczyciela, ich wzajemnych relacji pod kątem:</p> <p>1. Realizacji zasad uczenia się i motywacji przez nauczyciela podczas lekcji - sporządzenie protokołu obserwacji lekcji*(zadanie fakultatywne).</p> <p>2. Procesu komunikowania się na lekcji: kompetencji komunikacyjnych nauczycieli, dydaktycznych funkcji pytań, aktywności uczniów na lekcji.</p> <p>Sporządzenie protokołu obserwacji lekcji z własną interpretacją i oceną* (zadanie fakultatywne).</p> <p>3. Wewnątrzszkolny system oceniania - założenia i realizacja. Ocenianie w oczach uczniów. Kontrola i ocena w praktyce: w porozumieniu z nauczycielem sprawdzenie pracy domowej uczniów, zeszytów domowych, pomoc w sprawdzaniu prac klasowych (w przypadku hospitacji lekcji zgodnych z kierunkiem studiów) - przedyskutowanie z nauczycielem kryteriów oceny.</p> <p>Sporządzenie miniopracowania na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole (na podstawie analizy dokumentów, obserwacji, rozmów z nauczycielami i uczniami, ewentualnie badań ankietowych)* (zadanie fakultatywne).</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Hospitacje należy odnotować w dzienniku praktyk.	
VI. Wychowanie w szkole	
Szkolne warunki wychowania – czas realizacji 2 godz.	
<p>1.Cele i zadania pracy wychowawczej w świetle oficjalnego „Programu wychowawczego szkoły”.</p> <p>2.Realizacja i ewaluacja szkolnego programu wychowania.</p>	<p>1 Analiza „Programu wychowawczego szkoły” (celów, zadań).</p> <p>2.Analiza i ocena (np. na podstawie własnych obserwacji, analizy tematyki godzin wychowawczych w klasach, rozmów z NA i uczniami, badań ankietowych) rzeczywistej realizacji programu wychowawczego i jego skuteczności w kontekście szkolnych warunków wychowania.</p>
Relacje nauczyciel –uczeń – czas realizacji 2 godz.	
<p>1.Porozumiewanie się w relacjach wychowawczych. Język akceptacji i język nieakceptacji w relacjach nauczyciel-uczniowie.</p> <p>Rozwiązywanie konfliktów i problemów interpersonalnych.</p> <p>Oddziaływanie NA na poczucie własnej wartości uczniów.</p>	<p>1. Analiza i ocena sposobu porozumiewania się NA z uczniami w sytuacjach pozadydaktycznych.</p> <p>Sporządzenie miniopracowania na temat oddziaływania NA na poczucie własnej wartości uczniów *(zadanie fakultatywne).</p>
Rola i zadania wychowawcy w organizowaniu pracy z klasą – czas realizacji 8 godz.	
<p>1.Funkcje i zadania wychowawcy klasy.</p> <p>2.Poznawanie uczniów i klasy szkolnej.</p> <p>3.Programowanie pracy wychowawczej z klasą – założenia, zakresy, metody i formy pracy; udział uczniów w planowaniu działań wychowawczych; ewaluacja pracy wychowawczej.</p> <p>4.Stymulowanie rozwoju grupy</p> <p>5.Planowanie i prowadzenie godzin wychowawczych.</p> <p>6.Współpraca z rodzicami – formy</p>	<p>1.Na podstawie rozmów z wychowawcą klasy zebranie informacji nt. jego funkcji i zadań (diagnostycznych, profilaktycznych, wychowawczych, organizacyjno - administracyjnych). Analizowanie dokumentacji prowadzonej przez wychowawcę klasy.</p> <p>2. W porozumieniu z wychowawcą przeprowadzenie badań w wybranej klasie (np. obserwacja, rozmowy i wywiady, ankiety, badania socjometryczne, analiza dziennika i innych dokumentów i wytworów) i opracowanie jej całościowej charakterystyki – <u>zadanie obowiązkowe</u> (w oparciu o wskazówki zawarte w materiałach pomocniczych).</p> <p>3.Analiza i ocena planu pracy wychowawczej z klasą (kierunki i zakresy działań wychowawczych, tematyka</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>kontaktów, zakresy współpracy, spotkania z rodzicami.</p>	<p>godzin wychowawczych, organizacja wewnętrznego życia klasy). Sporządzenie miniopracowania* (zadanie fakultatywne).</p> <p>4. Analiza działań wychowawcy klasy na rzecz stymulowania rozwoju i integracji grupy oraz ocena ich skuteczności.</p> <p>5. Hospitacja 1 lub 2 godzin wychowawczych (analiza celów i funkcji lekcji, stosowanych metod, atmosfery, relacji wychowawca-uczniowie) – sporządzenie protokołu obserwacji godziny wychowawczej wraz z jej analizą i oceną (<u>zadanie obowiązkowe</u>).</p> <p>6. Przeprowadzenie samodzielnie 1 godziny wychowawczej z wykorzystaniem metod aktywizujących – przy współpracy opiekuna praktyk (wspólne przygotowanie scenariusza godziny wychowawczej). Po przeprowadzonej lekcji należy: zebrać informacje zwrotne od uczniów, opiekuna praktyk oraz dokonać autoewaluacji - wnioski zapisać pod konspektem (<u>zadanie obowiązkowe</u>).</p> <p>7. Rozmowa z NA na temat form kontaktu z rodzicami, wzajemnych oczekiwań, sytuacji wymuszających natychmiastowy kontakt wychowawcy klasy z rodzicami oraz analiza trudności doświadczanych przez NA w kontakcie z rodzicami. W miarę możliwości uczestniczenie w zebraniu z rodzicami.</p>
<p>Samorządność uczniów i organizacja czasu wolnego - czas realizacji 2 godz.</p>	
<p>1. Samorząd uczniowski – zasady działania, udział uczniów w życiu szkoły, prawa i obowiązki uczniów.</p> <p>2. Oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole.</p> <p>3. Organizacje dziecięce i młodzieżowe.</p> <p>4. Funkcje i zadania biblioteki</p>	<p>1. Zapoznanie ST z zasadami działania, organizacją, dokumentacją (plany pracy, sprawozdania, protokoły zebrań, kronika, itp.).</p> <p>Analiza przez ST (na podstawie rozmów, obserwacji):</p> <ul style="list-style-type: none"> - ról i zadań władz uczniowskich, sposobu ich wybierania; - zakresu działania (rozmowa z przewodniczącym samorządu); - udziału uczniów w pracach samorządu;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>szkolnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakresu praw uczniów (Kodeks Ucznia i jego przestrzeganie w szkole); - wpływu uczniów na życie szkoły (wywiady z uczniami, NA, dyrektorem). <p>2.Zapoznanie się ST z ofertą zajęć pozalekcyjnych w szkole (koła zainteresowań, zespoły artystyczne, zajęcia sportowe, organizacje młodzieżowe, imprezy i wycieczki) oraz analiza ich dostępności, popularności wśród uczniów. Hospitowanie zajęć koła zainteresowań związanego z kierunkiem studiów praktykanta. Czynny udział ST w zajęciach – pomoc NA /uczniom. W miarę możliwości - zaangażowanie się w przygotowania oraz aktywny udział w imprezie szkolnej (np. festyn szkolny, zabawa integracyjna, wyjście do kina).</p> <p>3.Zdobycie przez ST informacji na temat organizacji działających w szkole - ich liczby, zasad i zakresu działania na rzecz szkoły i środowiska lokalnego.</p> <p>4.Zebranie informacji przez ST na temat zadań i form pracy biblioteki, zasobności i możliwości zaspokajania potrzeb uczniów i NA, stanu czytelnictwa, poznanie dokumentacji bibliotecznej i systemu wypożyczania, regulaminu biblioteki. Udział ST w zebraniu aktywu bibliotecznego (o ile taki istnieje), przeprowadzenie rozmów z uczniami (lub przeprowadzenie ankiety) na temat ich zainteresowań czytelniczych.</p>
<p>VII. Działalność opiekuńczo-wychowawcza szkoły</p>	
<p>Bezpieczeństwo i profilaktyka w szkole – czas realizacji – 3 godz.</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ogólne zasady bezpieczeństwa i ich przestrzeganie. 2.Zapobieganie i przeciwdziałanie agresji i przemocy. 3.Opieka zdrowotna. 4.Promocja zdrowia i profilaktyka. 	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie się z zasadami BHP obowiązującymi w szkole. 2. Zjawisko przemocy/agresji w szkole – w relacjach rówieśniczych, dorośli-uczniowie Zapoznanie się ze sposobami zapobiegania i przeciwdziałania agresji oraz ocena ich skuteczności (na podstawie obserwacji, rozmów z uczniami, nauczycielami oraz

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>pedagogiem/psychologiem szkolnym). Zapoznanie się z programami profilaktycznymi realizowanymi w szkole (np. „Trening zastępowania agresji”) – Sporządzenie miniopracowania na temat zapobiegania i przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole* (zadanie fakultatywne).</p> <p>3.Zapoznanie się z formami opieki zdrowotnej w szkole (np. opieka lekarska, stomatologiczna, zajęcia korekcyjne); jeśli jest gabinet lekarski – przeprowadzenie wywiadu z pracownikiem medycznym na temat ogólnego stanu zdrowia uczniów, najczęstszych problemów zdrowotnych.</p> <p>4.Analiza i ocena działań szkoły dotyczących promocji zdrowia (realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej), edukacji seksualnej, profilaktyki uzależnień, analiza asortymentu sklepiku szkolnego z uwzględnieniem produktów służących zdrowiu i szkodliwych bądź niewskazanych).</p>
<p>Rodzina – formy pomocy rodzinie – czas realizacji 3 godz.</p>	
<p>1.Rodzina współczesna i jej problemy</p> <p>2.Formy pomocy rodzinie (finansowej i in.).</p> <p>3. Świetlica.</p>	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p> <p>1. Rozmowa z pedagogiem szkolnym, wychowawcą na temat problemów funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej (alkoholizm, przemoc domowa) i dysfunkcyjnej (eurosieroctwo, bezrobocie). Sporządzenie miniopracowania na temat problemów szkolnego funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej/dysfunkcyjnej * (zadanie fakultatywne).</p> <p>2. Zapoznanie się możliwościami i formami udzielania pomocy rodzinom patologicznym i dysfunkcyjnym.</p> <p>3. Jeśli w szkole działa świetlica- hospicja zajęć świetlicowych, pomoc w organizowaniu zajęć, rozmowa z pracownikiem na temat celów, zadań, zasad funkcjonowania świetlicy.</p>
<p>Wspieranie uczniów – czas realizacji 6 godz.</p>	
<p>1.Pomoc uczniom z trudnościami</p>	<p>Zadaniem studenta/ki jest:</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>w nauce.</p> <p>2.Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych.</p> <p>3.Praca z uczniami wybitnie zdolnymi.</p> <p>4. Funkcje i zadania innych pracowników pedagogicznych szkoły (pedagoga, psychologa, logopedy) oraz zakres ich współpracy z wychowawcą klasy.</p>	<p>1.Zapoznanie się z przyczynami trudności w nauce (rozmowa z NA, pedagogiem szkolnym, uczniami; obserwacja relacji NA -uczeń podczas lekcji). Poznanie sposobów i form pomocy uczniom z trudnościami. W porozumieniu z NA objęcie opieką ucznia z problemami logopedycznymi, zgodnie z kierunkiem studiów praktykanta (nawiązanie kontaktu, pomoc w odrabianiu lekcji, przygotowanie do sprawdzianu, sprawdzenie zeszytu, asystowanie podczas lekcji itp. – łącznie ok.3-4 godzin)*- sporządzenie miniopracowania – „Charakterystyka sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce” (zadanie fakultatywne).</p> <p>2.Poznanie rodzajów specjalnych potrzeb edukacyjnych (np. niepełnosprawność, ADHD, choroba przewlekła). Analiza i ocena działań pomocowych szkoły.)*- sporządzenie miniopracowania „Charakterystyka sytuacji szkolnej ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych” (zadanie fakultatywne).</p> <p>3.Zapoznanie się z formami pracy z uczniami wybitnie uzdolnionymi (rozmowy z pedagogiem szkolnym, NA, uczniami). Ocena działań szkoły w tym zakresie * - sporządzenie miniopracowania – „ Praca z uczniem wybitnie zdolnym” (zadanie fakultatywne).</p> <p>4. Sporządzenie notatki o umiejętnościach komunikacyjnych uczniów (komunikacja werbalna i niewerbalna).</p>
---	---

Warunki zaliczenia praktyki – zadania obowiązkowe i fakultatywne:

Studenci/-ki zobowiązani/-ne są do zapoznania się ze wskazanymi w programie obszarami rzeczywistości edukacyjnej i udokumentowania ich w formie zapisów w „Dzienniku praktyk”.

Część zadań powinna być udokumentowana w postaci pisemnych opracowań (portfolio).

Zadaniem ST jest wykonanie i udokumentowanie następujących zadań obowiązkowych:

5. Pisemne opracowanie „Analiza sytuacji naruszającej ład klasowy” (opis zakłócającego zachowania ucznia – reakcji NA – skutków interwencji; własna interpretacja i ocena reakcji NA).
6. Opracowanie charakterystyki klasy szkolnej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7. Hospitacja godziny wychowawczej i sporządzenie protokołu obserwacji godziny wychowawczej wraz z jej analizą i oceną.
8. Samodzielne przeprowadzenie godziny wychowawczej według oryginalnego scenariusza (w dokumentacji należy przedstawić scenariusz godziny wychowawczej wraz z uwagami po realizacji).

Zadania fakultatywne:

3. Jeden protokół z obserwacji lekcji pod wybranym kątem (wraz z analizą, interpretacją i oceną):
 - Ocena wykorzystania czasu lekcji.
 - Ocena realizacji zasad ucznia się i motywacji przez NA podczas lekcji.
 - Ocena procesu komunikowania się na lekcji pod kątem (do wyboru: kompetencji komunikacyjnych NA, dydaktycznych funkcji pytań, aktywności uczniów na lekcji).
4. Cztery miniopracowania na wybrany temat (praca może być wykonana w zespole 2-3-osobowym):
 - Miniopracowanie na temat ukrytego programu w szkolnej codzienności.
 - Miniopracowanie na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole.
 - Miniopracowanie na temat oddziaływania nauczycieli na poczucie własnej wartości uczniów.
 - Miniopracowanie dotyczące analizy i oceny planu pracy wychowawczej z klasą.
 - Miniopracowanie na temat zapobiegania i przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole.
 - Miniopracowanie na temat problemów szkolnego funkcjonowania ucznia z rodziny patologicznej/dysfunkcyjnej.
 - Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce.
 - Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
 - Miniopracowanie na temat pracy z uczniem wybitnie zdolnym.
 - Miniopracowanie na temat umiejętności komunikacyjnych uczniów.

MATERIAŁY POMOCNICZE DO ZADAŃ (przykłady)

II. Charakterystyka klasy szkolnej (do 5 stron)

Plan charakterystyki klasy szkolnej:

1. Źródła wiedzy o klasie (wymienienie wszystkich metod badania – obserwacje; wywiady z wychowawcą, NA, uczniami; badania socjometryczne, ankietowe; analiza dziennika i innych dokumentów; kwestionariusz „Jak obchodzę się z czasem”; Skala TAB).
2. Ogólne dane o klasie (wiek, liczebność, płeć uczniów, stan zdrowia itp.).
3. Środowisko rodzinne uczniów (ogólnie - jakie dominują, czy i w jakiej liczbie występują rodziny dysfunkcyjne lub z problemami).
4. Postępy uczniów w nauce.
5. Struktura socjometryczna i poziom integracji klasy. Charakterystyka relacji między uczniami.
6. Zainteresowania i aspiracje uczniów (m.in. udział w olimpiadach, kołach zainteresowań, akcjach społecznych, wolontariacie).
7. Inne uwagi i spostrzeżenia o uczniach i klasie.
8. Zarządzanie swoim czasem przez uczniów.
9. Zachowania typu A/B u uczniów (w oparciu o Skalę TAB).
10. Wnioski i propozycje dalszej pracy z klasą.

UWAGA:

Przy omawianiu różnych danych (o uczniu lub klasie) wskazane jest, by ST podał źródła informacji (np. własna obserwacja na lekcji, wywiad z wychowawcą, przeprowadzone badanie socjometryczne). Formułowane wnioski o uczniu lub klasie popierał wynikami badań (przykładami konkretnych zachowań, wynikami badań kwestionariuszowych lub socjometrycznych, wypowiedziami uzyskanymi podczas wywiadu, itp.).

Jako załączniki należy dołączyć protokoły obserwacji, tabelę socjometryczną i socjogram, kwestionariusze ankiet, zbiorcze opracowania wyników ankiety, plany wywiadów, inne wypełnione narzędzia badawcze, itp.

W charakterystyce klasy ST nie powinien używać nazwisk uczniów - jedynie imię lub imię wraz z pierwszą literą nazwiska, ewentualnie inicjał (ustawa o ochronie danych osobowych).

Wzór

Charakterystyka klasy szkolnej

2. Źródła wiedzy o klasie:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)
- h)

2. Ogólne dane o klasie:

- a) wiek uczniów:,
- b) liczba uczniów w klasie:,
- c) struktura klasy ze względu na płeć uczniów: uczniów, uczennic,
- d) stan zdrowia uczniów

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Środowisko rodzinne uczniów (ogólnie):

.....

.....

.....

4. Postępy uczniów w nauce:

.....

.....

.....

5. Struktura socjometryczna i poziom integracji klasy. Charakterystyka relacji między uczniami.....

.....

.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

.....
.....
.....
.....

8.Zarządzanie swoim czasem przez uczniów (w oparciu o wypełniony przez każdego ucznia kwestionariusz „Jak obchodzę się z czasem?”):

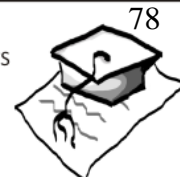
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9.Zachowania typu A/B u uczniów (w oparciu o Skalę TAB): Średni wynik surowy w klasie, wyliczony w oparciu o wyniki (sumę punktów) poszczególnych uczniów, gdzie odpowiedź skrajna z lewej strony to 5 punktów, pozostałe to 4,3,2, a odpowiedź skrajna z prawej strony to 1 punkt:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10.Wnioski i propozycje dalszej pracy z klasą:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of approximately 25 lines.

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

.....
Imię i nazwisko studenta/studentki

Płeć:.....

Klasa:

Jak obchodzę się z czasem?

Otocz kółkiem wybraną przez siebie odpowiedź. Nie pomini żadnego pytania.

1. Każdego dnia rezerwuję sobie czas na przygotowanie i zaplanowanie pracy.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

2. Polecam innym, by zrobili wszystko, co się da.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

3. Zapisuję sobie zadania i cele oraz termin ich wykonania.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

4. Staram się wykonać każde zadanie jednorazowo i do końca.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

5. Codziennie układam listę zadań do wykonania i porządkuję ją według stopnia pilności spraw.

Najważniejsze rzeczy piszę na początku.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

6. Staram się, by mój dzień był wolny od zbędnych telefonów, niezapowiedzianych wizyt i spontanicznie zwoływanych spotkań.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

7. Próbuję codziennie planować zadania zgodnie z tym, w jakich godzinach jest dla mnie najlepiej (np. nauka rano lub po południu).

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

8. Mój plan czasowy zawiera wolne miejsca, abym mógł zająć się pilnymi sprawami.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

9. Próbuję tak planować czynności, by najpierw móc skoncentrować się na niewielu ważnych problemach.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

10. Potrafię powiedzieć „nie”, gdy inne osoby próbują zawładnąć moim czasem, a ja mam do wykonania ważniejsze rzeczy.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

11. Wykonuję zadania zgodnie z wyznaczonym terminem.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

12. Spóźniam się na lekcje, spotkania.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

13. Mam wrażenie, że brakuje mi czasu.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

14. Nawet pilne zadania przekładam na później.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

15. Ulegam emocjom i rezygnuję z wcześniejszych planów.

0 prawie nigdy 1 czasem 2 często 3 prawie zawsze

16. Ilość czasu przeznaczanego przeciętnie w ciągu dnia na:

- sen.....
- aktywność ruchową
- posiłki
- naukę w domu.....
- telewizję.....
- komputer
- inne(jakie czynności?).....

Plać:..... **Klasa:** **Data:**

TAB (N. Ogińska – Bulik i Z. Juczyński)

W każdym wierszu podano dwa przeciwstawne twierdzenia, które opisują różne zachowania ludzi. Przeczytaj uważnie najpierw zdanie z lewej, a potem z prawej strony i zaznacz, wstawiając znak **X** w kratce, która najlepiej opisuje twoje zachowanie.

- Jeśli zachowujesz się **zdecydowanie tak**, jak podano w zdaniu z lewej strony – wstaw **X** do pierwszej kratki z lewej strony; jeżeli **zdecydowanie tak**, jak podano w zdaniu z prawej strony – wstaw **X** do pierwszej kratki z prawej strony.

- Jeżeli twoje zachowanie jest **raczej bliższe** treści podanej w zdaniu z lewej lub prawej strony – wstaw **X** do kratki drugiej lub czwartej.

- Postawienie znaku **X** w kratce środkowej oznacza, że twoje zachowanie nie odpowiada treści zdania podanego ani z lewej, ani z prawej strony lub też, że nie możesz się zdecydować. Staraj się jednak wybierać tę odpowiedź jak najrzadziej. Pamiętaj, że nie ma tu złych odpowiedzi, gdyż każdy człowiek jest inny. Nie opuszczaj żadnego zdania.

1	Kiedy w coś gram, to chcę wygrać	☐	☐	☐	☐	☐	Zwycięstwo w grze nie jest dla mnie najważniejsze
2	Mówię szybko	☐	☐	☐	☐	☐	Mówię wolno
3	Czekanie sprawia mi trudności	☐	☐	☐	☐	☐	Potrafię spokojnie czekać
4	Inni ludzie mnie denerwują	☐	☐	☐	☐	☐	Inni ludzie mnie nie denerwują

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

5	Chcę mieć lepsze oceny od innych	☐	☐	☐	☐	☐	Nie rywalizuję z innymi w ocenach szkolnych
6	Zwykle przerywam innym, gdy mówią powoli	☐	☐	☐	☐	☐	Potrafię słuchać cierpliwie, nawet gdy ktoś wolno mówi
7	Nie lubię przebywać z innymi osobami	☐	☐	☐	☐	☐	Lubię towarzystwo innych
8	Rywalizuję z innymi, aby osiągnąć lepsze wyniki	☐	☐	☐	☐	☐	Nie rywalizuję z innymi w celu osiągnięcia lepszych wyników
9	Jem szybko	☐	☐	☐	☐	☐	Jem wolno
10	Myślę, że większość ludzi to głupcy	☐	☐	☐	☐	☐	Sądzę, że większość to ludzie mądrzy
11	Robię wiele rzeczy jednocześnie	☐	☐	☐	☐	☐	Rzadko robię kilka rzeczy na raz
12	Oczekuję natychmiastowych wyników swojej pracy	☐	☐	☐	☐	☐	Cierpliwie czekam na wyniki swojej pracy
13	Lubię rywalizować	☐	☐	☐	☐	☐	Nie lubię rywalizować
14	Wiele rzeczy robię w pośpiechu	☐	☐	☐	☐	☐	To co robię, robię bez pośpiechu
15	Niecierpliwie się, gdy ktoś nie zgadza się ze mną	☐	☐	☐	☐	☐	Nie okazuję zniecierpliwienia, gdy ktoś nie zgadza się ze mną
16	Większość ludzi mnie nie lubi	☐	☐	☐	☐	☐	Jestem lubiany przez większość ludzi

TYP A	sten	R	N	P	W

KTO TAK SIĘ ZACHOWUJE W TWOJEJ KLASIE?

Zastanów się, do którego z uczniów lub do której z uczennic z Twojej klasy najbardziej pasują podane niżej opisy zachowania. Przy każdym punkcie możesz wpisać jedno, dwa lub trzy nazwiska - nie więcej. Możesz wpisać także swoje nazwisko, jeśli uważasz, że to właśnie Twoje zachowanie w klasie najbardziej przypomina podany opis. Jeśli uważasz, że nie ma w klasie osoby, która zachowywałaby się zgodnie z podaną charakterystyką - nie wpisuj nikogo. Zdania są sformułowane w rodzaju męskim, ale odnoszą się również do dziewcząt.

A więc, kto w Twojej klasie:

1. Ciągle chciałby robić coś nowego. Częściej niż inni proponuje nowe rozwiązania i zgłasza pomysły dotyczące życia klasy i wspólnych działań.

2. Podchwytuje nowe inicjatywy i pomysły, rozszerza je, pomaga realizować zaczęte sprawy. Koordynuje działania kolegów, dzieli pracę, pilnuje, aby wszystko było zrobione zgodnie z planem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Interesuje się różnymi dziedzinami. Dużo wie i chętnie dzieli się tą wiedzą z innymi. Najczęściej do niego wszyscy zwracają się z pytaniami i wątpliwościami. Odpowiada na pytania, przekazuje innym swoje wiadomości i obserwacje.

4. Często wyraża swoje zdanie przy całej klasie. Podsumowuje dokonania klasy lub wskazuje niedociągnięcia. Chętnie przekazuje swoją opinię o różnych sprawach, mówi, co mu się podoba, a co nie. Często ocenia zachowanie innych osób.

5. Namawia innych do aktywności, pobudza do działania, zachęca. Interesuje się osobami, które stoją na uboczu, pomaga im włączyć się do wspólnych działań.

6. Najczęściej reprezentuje klasę wobec nauczycieli, dyrekcji, innych klas. Gdy trzeba poprosić o coś nauczyciela lub złożyć życzenia w imieniu klasy, zazwyczaj on jest wybierany.

7. Zwraca uwagę, aby wszyscy w równym stopniu włączali się w życie klasy. Pilnuje sprawiedliwego podziału zadań i obowiązków. Zwraca uwagę, gdy ktoś nie przestrzega ustalonych zasad, gdy wyłamuje się ze wspólnie podjętych decyzji, wykorzystuje pracę innych lub krzywdzi kolegów. Namawia, aby działać razem. Lubi, gdy w klasie panuje zgoda, harmonia i porządek.

8. Cieszy się autorytetem w klasie. Jest silną osobowością. Zazwyczaj inni liczą się z jego zdaniem i podporządkowują jego decyzjom. Ma posłuch wśród kolegów.

9. Gdy pojawiają się jakieś konflikty - pomaga je rozwiązać. Stara się brać pod uwagę racje obu stron. Pomaga rozwiązywać spory, łagodzi kłótnie. Jest osobą obiektywną i sprawiedliwą.

10. Gdy ktoś ma kłopot lub zmartwienie - zawsze stara się pocieszyć. Troszczy się o innych, dzieli kanapką, życzliwym uśmiechem dodaje odwagi, proponuje pomoc w lekcjach itp. Zawsze ma czas, aby wysłuchać drugą osobę. Cieszy się zaufaniem i sympatią kolegów.

11. W trudnych sytuacjach podkreśla pozytywne strony. Często się zdarza, że sytuacje nieprzyjemne zamienia w żart. Częściej niż inni mówi dowcipne rzeczy, stara się rozbawić uczniów i nauczycieli. Stara się, aby wszyscy mieli dobry humor.

12. Przeciwstawia się różnym pomysłom i inicjatywom klasy. Swoje własne interesy przedkłada nad interes ogółu klasy. Przeszkadza innym w działaniu, jeśli coś mu nie odpowiada. W dyskusji stara się nie dopuszczać innych do głosu, obraża się, jeśli koledzy nie liczą się z jego zdaniem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

13. Często zwraca na siebie uwagę innych uczniów i nauczycieli. Podkreśla swoje zdolności i możliwości. Chce, żeby wszyscy go podziwiali, chwali się i "zadziera nosa".

.....

14. Wie wszystko o wszystkich i dzieli się tymi wiadomościami z innymi. Uwielbia plotkować, zwłaszcza jeśli może powiedzieć o kimś coś złośliwego lub kompromitującego. To sprawia, że często skłóca ze sobą kolegów, powoduje konflikty w klasie i wprowadza nieprzyjemną atmosferę.

.....

15. Unika wspólnych działań. Nie włącza się w organizację klasowych imprez, często nie bierze w nich udziału. Stoi na uboczu, nie interesuje się życiem klasy.

.....

16. Zazwyczaj do niego wszyscy mają pretensje, gdy coś się nie uda. Na nim skupia się złość uczniów lub nauczycieli, gdy nie wiadomo, kto tak naprawdę zawinił. Częściej niż inni jest karany, choć nie zasługuje na to.

.....

ROLE GRUPOWE

(na podst. m.in. Hamer H.: *Klucz do efektywności nauczania*. Veda, Warszawa 1994)

KLUCZ DO KWESTIONARIUSZA "KTO TAK SIĘ ZACHOWUJE W TWOJEJ KLASIE?"

Role grupowe opisane w poszczególnych kategoriach:

ROLE ZADANIOWE

1. POMYSŁODAWCA, INICJATOR DZIAŁAŃ GRUPOWYCH

2. KONTYNUATOR I KOORDYNATOR DZIAŁAŃ

3. EKSPERT

4. KRYTYK, OCENIAJĄCY

6. REPREZENTANT KLASY

8. SZEF, PRZYWÓDCA

ROLE ZADANIOWO-EMOCJONALNE

5. MOTYWATOR, ZACHĘCAJĄCY

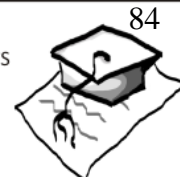
7. STRAŻNIK ZASAD

ROLE EMOCJONALNE

9. MEDIATOR, HARMONIZATOR

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

10. POCIESZYCIEL

11. WESOŁEK, ROZŁADOWUJĄCY NAPIĘCIA

16. KOZIOŁ OFIARNY

ROLE UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ GRUPY

12. BLOKUJĄCY

13. EGOCENTRYK

14. INTRYGANT

15. PODPIERACZ ŚCIAN

GRUPOWE ĆWICZENIA DIAGNOSTYCZNE

(Ćwiczenia grupowe, przydatne do diagnozowania stosunków interpersonalnych w klasie, pochodzą z książki: Chomczyńska-Miliszkievicz M., Pankowska D.: *Polubić szkołę. Ćwiczenia grupowe do pracy wychowawczej*. WSiP, Warszawa 1995.)

Mój stosunek do grupy

CELE

Diagnoza samopoczucia uczniów w klasie.

PRZEBIEG

1. Na środku sali ustawia się krzesło.
2. Uczestnicy ustawiają się w takiej odległości od krzesła, która odpowiada ich stosunkowi do grupy (im bliżej, tym bardziej pozytywny stosunek).
3. Uczniowie - jeśli chcą - mogą skomentować swój wybór i przyczyny tego, że właśnie w tym miejscu stanęli. Może to być okazja do zastanowienia się, co można zrobić, aby więcej osób czuło się dobrze w klasie.

Temperatura uczuć

CELE

Diagnoza klimatu grupy i samopoczucia jej członków.

PRZEBIEG

1. Na kartkach uczniowie wypisują dużymi cyframi temperaturę swoich uczuć wobec klasy, korzystając ze skali termometru lekarskiego (34,5°C - 42°C).
2. Spacerując po sali lub siedząc w kręgu, zapoznają się z "temperaturą uczuć" kolegów, wymieniają uwagi i udzielają wyjaśnień.
3. Uczniowie mogą obliczyć średni stan uczuć wobec grupy, a także porozmawiać o przyczynach różnic w natężeniu uczuć poszczególnych osób, zastanowić się, co zrobić, aby temperatura uczuć wzrosła.

Koło plusów i minusów

CELE

Diagnoza samopoczucia uczniów w klasie.

PRZEBIEG

1. Na dużym arkuszu papieru zaznacza się jak największy okrąg i dzieli go pionową linią na pół. Jedną część podpisuje się: "dobrze czuję się w grupie", drugą: "źle się czuję w grupie".

2. Nauczyciel podaje skalę ocen:

- ++ bardzo dobrze czuję się w grupie
- + raczej dobrze czuję się w grupie
- raczej źle czuję się w grupie
- bardzo źle czuję się w grupie.

3. Uczniowie podchodzą do arkusza i, posługując się plusami i minusami, wpisują swoje oceny.

4. Opracowanie wyników obejmuje: zsumowanie plusów i minusów, porównanie ich proporcji, ewentualne wyliczenie średnich dla obu kategorii.

5. Uczniowie zastanawiają się, o czym świadczą proporcje plusów i minusów; co można zrobić, aby plusów było więcej, a minusów mniej.

UWAGI

Warto zachować opatrzony datą arkusz i po jakimś czasie powtórzyć ćwiczenie, porównać, czy zaszły jakieś zmiany.

Chcę zmienić

CELE

Uświadomienie wewnętrznych problemów w klasie, analiza samopoczucia członków grupy.

PRZEBIEG

1. Każdy indywidualnie zastanawia się i zapisuje na kartce, co chciałby zmienić w klasie, aby lepiej się w niej czuć.

2. Uczniowie dobierają się w kilkusobowe grupy. Arkusz papieru dzielą pionowo na dwie części. Na jednej wypisują swoje postulaty, na drugiej - osoby od których zależy ich realizacja (np. dyrektor, wychowawca, my, Zosia, Jurek).

3. Następuje prezentacja pracy - uczniowie porównują postulaty poszczególnych grup; zauważają, które z nich najczęściej się powtarzają; kto i jak często jest ich adresatem.

4. Warto zwrócić uwagę na to, w jakim stopniu uczniowie sami mogą sobie pomóc. Mogą również podjąć konkretne decyzje i zaplanować działania.

Klasowa "Puszka Pandory"

CELE

Stworzenie okazji do wglądu w problemy klasy. Pobudzenie motywacji do działań integracyjnych.

PRZEBIEG

1. Prowadzący informuje, że zadaniem uczestników jest analiza zjawisk zagrażających dobrej atmosferze i integracji klasy. Podkreśla, że chodzi jedynie o nazwanie zjawisk, a nie o wskazywanie konkretnych osób.

2. Uczniowie zgłaszają, a jedna osoba zapisuje na tablicy negatywne zachowania i zjawiska (np. skarżenie, brak lojalności, rywalizacja, nieuważne słuchanie innych, agresywne zachowania).

3. Uczestnicy dzielą się na tyle grup, ile wyłoniło się problemów i w grupach opracowują sposoby ich rozwiązania.

4. Grupy prezentują wyniki swojej pracy.

5. Na zakończenie uczniowie wypowiadają się:

- jak wiele sytuacji i zjawisk budzi ich niepokój lub niezadowolenie; które są nagminne, a które zdarzają się sporadycznie;

- co sądzą na temat rozwiązań zaproponowanych przez kolegów - czy są one skuteczne i możliwe do realizacji; które z pomysłów chcieliby wypróbować w praktyce.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Źródła ciepła

CELE

Uświadomienie czynników sprzyjających tworzeniu pozytywnego klimatu emocjonalnego w klasie. Analiza klimatu w grupie.

PRZEBIEG

1. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Zastanawiają się nad konkretnymi zachowaniami różnych osób, które przyczyniają się do tworzenia dobrej atmosfery w klasie. Zapisują je na paskach papieru, symbolizujących kolejne żeberka kaloryfera.
2. Grupy prezentują swoje "kaloryfery" oraz sklejają wszystkie żeberka, tworząc jeden wspólny "kaloryfer".
3. We wspólnym omówieniu uczniowie wypowiadają się:
 - czy ich klasowy kaloryfer jest długi, czy krótki; o czym to świadczy,
 - czy kaloryfer klasowy grzeje za mocno, za słabo, czy w sam raz,
 - czy są osoby, które pełnią szczególnie ważną funkcję w "ogrzewaniu" klasy'
 - co uświadomili sobie w zakresie własnego udziału w tworzeniu klimatu emocjonalnego w klasie.

Jak się żyje w naszej klasie?

CELE

Analiza rozwoju grupy. Porównanie percepcji różnych aspektów funkcjonowania grupy przez jej członków.

PEZEBIEG

1. Każdy indywidualnie ocenia na 5-stopniowej skali poziom: zaufania, integracji, atrakcyjności życia kulturalnego, współpracy i sposobu rozwiązywania konfliktów w klasie.
2. Uczniowie podają swoje oceny (wyrażone cyfrą) i obliczają średni wynik w każdej kategorii dla całej klasy.
3. Dyskusja ukierunkowana pytaniami:
 - w jakim stopniu indywidualne oceny są zbieżne lub rozbieżne ze średnimi wynikami,
 - które z wymiarów życia klasy wydają im się szczególnie ważne i dlaczego?
 - w jakich zakresach widzą potrzebę poprawy funkcjonowania grupy? co sami mogliby zrobić w tym kierunku?

Co nas wyróżnia?

CELE

Analiza struktury grupy.

PRZEBIEG

1. Uczniowie dobierają się w grupy, które odpowiadają rzeczywistym stosunkom i podziałom w klasie. Każda grupa, para, czy pojedyncza osoba wymyśla nazwę, która w sposób humorystyczny lub metaforyczny określa jej cechy (np. Koło Miłośników Piwa; Samotny Biały Żagiel, Szkoła Pitagorasa).
2. Każda grupka prezentuje swoją nazwę, a pozostali zgłaszają własne pomysły.
3. Nauczyciel podaje kolejne polecenia, a uczniowie łączą się w odpowiednie grupy:
 - z kim spędzacie najwięcej czasu po lekcjach?
 - z kim najczęściej się uczycie?
 - z kim łączą was wspólne zainteresowania?
3. Dyskusja ukierunkowana pytaniami:
 - co decyduje o doborze członków podgrup czy paczek? w jakim stopniu te kryteria były widoczne w nazwach grup?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

-w jakiej liczbie podgrup znalazły się poszczególne osoby i o czym to świadczy? czy satysfakcjonuje je ten wynik?

-czego dowiedzieli się o strukturze ich klasy? jakie są wzajemne stosunki między wyłonionymi podgrupami?

-co sądzą na temat stopnia integracji klasy? czy widzą jakieś potrzeby i możliwości zmiany w tym względzie?

-jaka nazwę można by nadać klasie jako całości?

UWAGI

Ćwiczenie to pozwala uświadomić sobie uczniom strukturę klasy i miejsce każdego z nich w interpersonalnej konfiguracji. Jest to dobry punkt wyjścia do przepracowania problemów grupy, a także szansa na zmianę istniejącej sytuacji. Może się jednak zdarzyć, że w klasie znajdą się uczniowie, którzy nie przynależą do żadnej z wyłonionych grup. Uświadomienie sobie własnej izolacji i odrzucenia przez grupę może wywołać przykre emocje u uczestników. Jeśli nauczyciel obawia się, że może nie sprostać tej sytuacji, może zastosować inny wariant tego ćwiczenia, łagodzący w dużym stopniu nieprzyjemne odczucia uczestników (choć zmieniający pierwotny sens ćwiczenia):

Nauczyciel proponuje uczniom wymyślenie listy takich kryteriów podziału klasy na podgrupy, aby każdy uczeń znalazł miejsce w jakiejś konfiguracji (np. znaki Zodiaku, zainteresowania, postawy wobec szkoły). Uczniowie tworzą podgrupy według przyjętych kryteriów i nadają im nazwy.

To jest ktoś, kto....

CELE

Analiza ról podejmowanych w grupie przez poszczególne osoby. Zdobycie orientacji na temat tego, jak się jest spostrzeganym przez innych.

PRZEBIEG

1.Uczniowie dzielą się na dwie grupy. Każda grupa zastanawia się nad cechami poszczególnych osób z drugiej grupy i rolami, jakie odgrywają w klasie. Uczniowie formułują krótkie charakterystyki kolegów, rozpoczynające się od zdania: "To jest ktoś, kto..." (np. "To jest ktoś, kto niekonwencjonalnie się ubiera. Gdy się zdenerwuje, zaczyna szybko mówić. Pilnuje sprawiedliwego podziału pracy przy realizacji wspólnych zadań.").

2.Po przygotowaniu wszystkich charakterystyk zaczyna się "zgaduj-zgadula": uczniowie z jednej grupy prezentują charakterystykę kogoś z drużyny przeciwnej, a ci zgadują o kogo chodzi. Osoba niezadowolona z charakterystyki swojej lub kolegi zgłasza "reklamacje", a cała klasa opracowuje bardziej adekwatną wersję.

3.Symboliczne nagrody dla grup przyznaje się w dwóch kategoriach: trafności opracowanych charakterystyk oraz liczby prawidłowych odpowiedzi.

UWAGI

W przypadku, gdy nauczyciel uzna, że któraś z charakterystyk jest niepełna bądź krzywdząca, powinien skorzystać z prawa do "reklamacji" - tak aby każdy uczeń otrzymał pozytywne komunikaty o sobie.

Kodeks moralny naszej klasy

CELE

Analiza norm grupowych.

PRZEBIEG

1.Prowadzący informuje uczestników, że ich zadaniem będzie sformułowanie "kodeksu moralnego", regulującego ich życie w klasie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy i na samoprzylepnych kartkach wypisują zasady, normy i reguły postępowania obowiązujące w ich klasie (np.: podpowiadamy sobie, jesteśmy uczciwi wobec siebie, dzielimy się drugim śniadaniem itp.).

3. Grupy prezentują efekty swojej pracy, odczytując treść i przyklejając karteczki do dużego arkusza papieru - tak aby powstała lista zasad przestrzeganych przez większość członków grupy.

4. Dyskusja wokół problemów:

- które z norm wpływają pozytywnie, a które negatywnie na atmosferę w klasie i dlaczego?

- jakie sankcje spotykają osoby, które łamią klasowe normy?

- jakie inne normy chcieliby wprowadzić w swojej klasie, które zmienić

II. Scenariusz godziny wychowawczej

Schemat scenariusza zajęć:

1. Tytuł i temat zajęć (adresat).

2. Cele formułowane z perspektywy ucznia (opis wiedzy i umiejętności ucznia po lekcji), opracowane wspólnie z nauczycielem.

3. Czas zajęć, potrzebne materiały, aranżacja przestrzeni (np. ustawienie ławek w koło, rzędy, segmenty).

4. Metody (np. dyskusja, burza mózgów) i formy pracy (indywidualna, zbiorowa, grupowa).

5. Przebieg zajęć (dokładny opis czynności NA i uczniów), ewentualnie: załączniki. Należy pamiętać o strukturze lekcji i jej poszczególnych ogniwach. Proszę podać czas przeznaczony na poszczególne czynności w części wprowadzającej (wstępnej), głównej i końcowej.

Godzinę wychowawczą ST powinien przeprowadzić w obserwowanej wcześniej klasie. Opracowany scenariusz godziny wychowawczej (wybór tematu powinien być dostosowany do oczekiwań uczniów oraz uzgodniony z wychowawcą klasy) należy przedstawić do akceptacji szkolnemu opiekunowi praktyk.

Po przeprowadzonej lekcji wskazane jest:

- zdobycie opinii NA obecnego podczas prowadzonej przez ST godziny wychowawczej, potwierdzonej podpisem,

- zdobycie informacji zwrotnych od uczniów (np. pytania pod koniec lekcji lub mini ankieta ewaluacyjna) – w scenariuszu proszę podać sposób gromadzenia opinii uczniów (źródło danych). Informacje te należy umieścić pod scenariuszem godziny wychowawczej. Wszystkie wykorzystane podczas lekcji materiały, narzędzia diagnostyczne itp. należy umieścić w portfolio.

Wzór

Scenariusz godziny wychowawczej

1. Temat lekcji:

.....

2. Klasa

3. Cele lekcji:

a)

b)

c)

d)

4. Czas zajęć:

5. Pomoce dydaktyczne, potrzebne materiały:

a)

b)

c)

d)

6. Aranżacja przestrzeni:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Metody i formy pracy:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

8.Przebieg zajęć:

CZYNNOŚCI PROWADZĄCEGO LEKCJĘ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CZYNNOŚCI PROWADZĄCEGO LEKCJĘ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

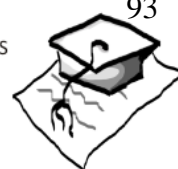

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CZYNNOŚCI PROWADZĄCEGO LEKCJĘ	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UWAGI

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9.Opinia nauczyciela po przeprowadzonej przez studenta/studentkę lekcji:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

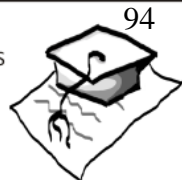
10.Informacje zwrotne od uczniów po lekcji :

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

11.Opinia studenta/studentki po przeprowadzonej lekcji (autoewaluacja):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Imię i nazwisko nauczyciela

Imię i nazwisko studenta/studentki

III. Protokół obserwacji lekcji – wzór

PROTOKÓŁ OBSERWACJI LEKCJI WYCHOWAWCZEJ

Obserwator

Data

Czas

obserwacji

Miejsce

.....
.....

..... (W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Temat godziny wychowawczej

.....
.....
.....

Ogólne dane o osobach obserwowanych (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

.....
.....
.....
.....

Czas	Zachowania nauczyciela	Zachowania uczniów	Uwagi obserwatora

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

--	--	--	--

Interpretacja i wnioski/ocena lekcji:

.....

.....

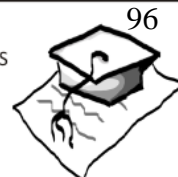
.....

.....

.....

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

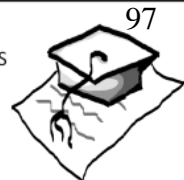
.....

.....

Wskazówki do obserwacji i oceny godziny wychowawczej. Przy analizie i ocenie lekcji można uwzględnić następujące kryteria:

- a) atrakcyjność metodyczną,
- b) wewnętrzną spójność lekcji,
- c) dostosowanie aranżacji przestrzeni do treści i metod,
- d) charakter i jakość kontaktu NA z uczniami,
- e) poziom aktywności uczniów,
- f) efekty uzyskane przez uczniów/skuteczność,
- g) osobiste wrażenia i refleksje.

Zaliczenie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

III. Protokół obserwacji lekcji – wzór

PROTOKÓŁ OBSERWACJI LEKCJI

Obserwator: Czas obserwacji: Data:

Cel(e) obserwacji:

Miejsce:

..... (W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Przedmiot:

Temat lekcji:

Ogólne dane o osobach obserwowanych (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

Czas	Osobne, następujące po sobie sytuacje na lekcji (opis)	Uwagi obserwatora

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

--	--	--

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

--	--	--

Analiza:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

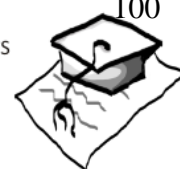
b/Wskazówki dla studenta/ki do obserwacji i analizy lekcji pod kątem wykorzystania czasu

Należy zapisywać dające się wyodrębnić jako osobne, następujące po sobie sytuacje na lekcji (np. czynności organizacyjne – sprawdzenie obecności; kontrola wiedzy uprzedniej, np. sprawdzenie pracy domowej, wprowadzenie nowych treści, np. przygotowanie doświadczenia, itd.).

Po zakończonej obserwacji proszę dokonać analizy efektywności wykorzystanego czasu na poszczególne sytuacje. Należy uwzględnić kategorie czasu (R. Arends: Uczymy się nauczać). Ocena może dotyczyć tego, ile udział czasu wykorzystanego i zajętego w czasie całej lekcji. Warto przedstawić także własne sugestie i propozycje zmian w zagospodarowaniu czasu lekcji w danej klasie, uwzględniając cechy uczniów, ich możliwości, tempo pracy, specyfikę przedmiotu, itp.

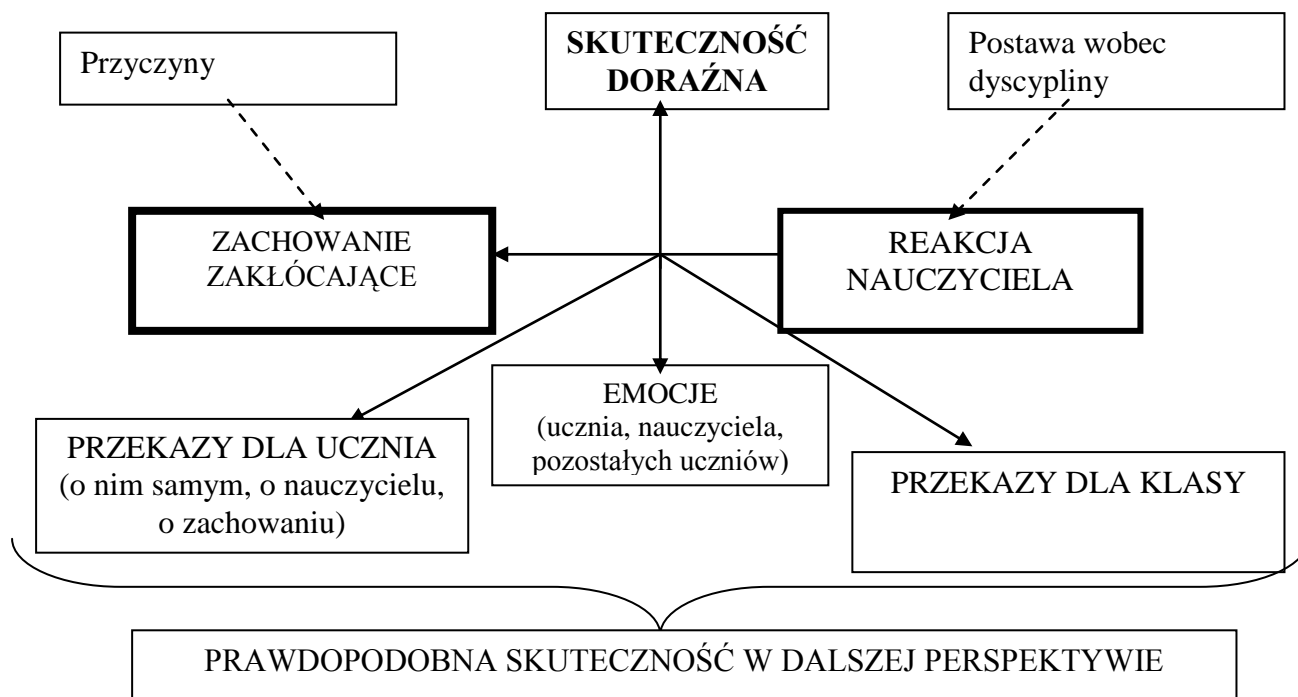
IV. Wskazówki do analizy i interpretacji sytuacji naruszającej ład klasowy

ANALIZA I OCENA SYTUACJI INTERWENCJI NA ZACHOWANIA ZAKŁÓCAJĄCE

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

(Źródło: opracowanie własne D. Pankowska, W: Łukasik I.M., Pankowska D., Ład i dyscyplina na lekcji. W: Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.1: Praca dydaktyczna. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010, s.34-35)

V. Wskazówki do obserwacji i analizy lekcji pod wybranym kątem

a/Analiza i ocena realizacji zasad uczenia się i motywacji

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Realizację zasad na lekcji ST może przeanalizować stosując I lub II sposób postępowania:

Sposób postępowania I (protokół obserwacji według wyżej podanego wzoru)

Proszę wykorzystać wiedzę na temat zasad uczenia się i motywacji. Podczas hospitacji lekcji proszę sporządzić szczegółowy protokół jej przebiegu oraz zachowań NA. Następnie zaraz po zakończeniu obserwacji odnieść zachowania NA do poszczególnych zasad uczenia się i motywacji. W końcowych wnioskach warto napisać, jakie konsekwencje dla uczenia się uczniów i osiągnięcia przez nich celów dydaktycznych miało postępowanie NA.

Sposób postępowania II

Przed hospitacją lekcji proszę wydrukować arkusz obserwacyjny, podzielony na rubryki (każda z nich będzie zawierać inną zasadę uczenia się i motywacji) oraz przypomnieć sobie dokładnie, jakie zachowania NA świadczą o przestrzeganiu, a jakie o łamaniu każdej z nich. Podczas lekcji proszę wpisywać w odpowiednich rubrykach tylko te zachowania, które świadczą o przestrzeganiu lub łamaniu poszczególnych zasad (niektóre zachowania mogą odnosić się do więcej niż jednej zasady). Wskazane jest, by po zakończeniu lekcji ST przeanalizował zapiski i wyciągnął wnioski.

PROTOKÓŁ OBSERWACJI LEKCJI

Obserwator: Czas obserwacji: Data:

Cel(e) obserwacji:

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Miejsce:

.....
.....

..... (W przypadku lekcji należy określić: szkoła, klasa)

Przedmiot:

Temat lekcji:

.....
.....
.....

Ogólne dane o uczniach (np. liczba uczniów w klasie, płeć)

.....
.....
.....
.....

10. Zasada niezbędnych warunków wstępnych

.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Zasada doniosłości

.....
.....
.....
.....
.....

12. Zasada aktywnego wiązania teorii z praktyką

.....
.....
.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

13. Zasada nowości

14. Zasada wzorca

15. Zasada dostępności

16. Zasada wygaszania

17. Zasada rozkładania ćwiczeń w czasie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

18. Zasada przyjemności

Analiza:

.....
Imię i nazwisko studenta/studentki

b/Wskazówki dla studenta/ki do obserwacji i analizy lekcji pod kątem porozumiewania się nauczyciela z uczniami

Analizę komunikowania się NA na lekcji z wykorzystaniem aktywności werbalnej uczniów na lekcji (obserwacja topograficzna).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykonując to zadanie należy: a) narysować schemat klasy szkolnej (ustawienia ławek), b) zaznaczyć płeć uczniów w odpowiednich miejscach; c) stawiać symbole (takie jak podane niżej lub inne, wymyślone przez siebie) w odpowiednich miejscach (oznaczających ucznia), w sytuacji, kiedy obserwowany uczeń:

- zgłasza się do odpowiedzi i nie jest pytany;

+**p** zgłasza się do odpowiedzi i jest pytany przez NA i udziela prawidłowej odpowiedzi;

+**n** zgłasza się do odpowiedzi i jest pytany przez NA i udziela nieprawidłowej odpowiedzi;

***p** jest pytany przez NA mimo, iż się nie zgłasza i udziela prawidłowej odpowiedzi;

***n** jest pytany przez NA mimo, iż się nie zgłasza i udziela nieprawidłowej odpowiedzi;

#**p** spontanicznie/samowolnie udziela odpowiedzi prawidłowej;

#**n** spontanicznie/samowolnie udziela odpowiedzi prawidłowej.

Przeprowadzając obserwację proszę notować, w jaki sposób NA zachęca uczniów do aktywności. W dalszej kolejności proszę przeanalizować wyniki i sformułować wnioski, zwracając szczególną uwagę na następujące kwestie: a) jak wielu uczniów było aktywnych, b) co robił NA, aby zaktywizować poszczególnych uczniów, c) czy "sprawiedliwie" obdarzał uczniów swoją uwagą, d) jak doświadczenia z obserwowanej lekcji mogą wpłynąć na zaangażowanie poszczególnych uczniów na następnych lekcjach, itp. Proszę ocenić tę lekcję, a w razie zastrzeżeń - napisać, co NA mógłby zrobić, aby bardziej zaktywizować uczniów.

VI. Wskazówki do miniopracowań dotyczących procesu kształcenia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

a/ Miniopracowanie na temat systemu kontroli i oceny stosowanego w szkole

Proszę zebrać za pomocą różnych metod (obserwacje, wywiady i rozmowy, analiza dokumentów, ewentualnie ankieta) jak najwięcej informacji dotyczących praktyki kontrolowania i oceniania w szkole. Warto:

- przeanalizować przyjęte przez NA kryteria oceny, organizację kontroli (częstość, metody, odniesienie do celów edukacyjnych);
- zebrać informacje o tym, jak NA (poszczególni lub w rozwiązaniach stosowanych przez wszystkich) radzą sobie z dylematami oceniania. Dobrze byłoby zapytać, co sprawia NA szczególne trudności (czynniki pomagające - utrudniające ocenianie).
- podczas rozmowy z uczniami dobrze byłoby poznać ich odczucia związane z kwestią kontroli i oceny w szkole. Przykładowo, możemy zapytać, czy są zadowoleni z systemów kontrolowania i oceniania stosowanych przez poszczególnych NA.

b/ Miniopracowanie na temat ładu i dyscypliny na różnych lekcjach

Wskazane jest, aby student/ka, obserwując zachowania uczniów i nauczycieli, zwrócił/ła szczególną uwagę (i dokładnie zapisał/ła) na te zachowania uczniów (rozmowy, hałasy, kręcenie się, wychodzenie z ławek, rzucanie przedmiotami itp.), które przeszkadzają w prowadzeniu lekcji i uczeniu się uczniów.

Proszę postarać się:

- Jak najwierniej zanotować kontekst sytuacyjny takich zachowań (wskaźniki: jakie zachowanie NA poprzedzało wystąpienie kreślonego zachowania u uczniów, jak reagował NA na tego rodzaju zachowania, jak z kolei reagowali na nie uczniowie; jak wielu uczniów było zaangażowanych w te sytuacje - czy były to zachowania raczej pojedynczych uczniów, czy też większej ich liczby; w jakich sytuacjach w klasie i przy wykonywaniu jakich zadań uczniowie najbardziej/najmniej przeszkadzali).
 - Porozmawiać z NA na temat: zachowania uczniów sprawiającego im najwięcej kłopotu, czy są zadowoleni z poziomu ładu i dyscypliny na swoich lekcjach, a również jakie działania prewencyjne (z jakim skutkiem) stosują NA, czy są zadowoleni ze swoich strategii radzenia sobie z zachowaniami zakłócającymi itp.
- Na koniec należy podsumować wyniki swoich badań i sformułować wnioski.

VI. Wskazówki do sporządzenia miniopracowań na temat wychowania w szkole

a/Miniopracowanie na temat ukrytego programu szkolnej codzienności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Proszę zaobserwować i przeanalizować różne aspekty działania i efekty ukrytego programu szkoły (ukryte przekazy) dotyczące:

-Przestrzeni (jak wygląda wejście do szkoły, korytarze, dostępność uczniów do pomieszczeń, zakres prywatności, zakres wpływu uczniów na wygląd szkoły).

-Przymusu, przykładowo - na co uczniowie mają/ nie mają wpływu w zakresie:

Proszę zinterpretować zdobyte informacje i wyciągnąć wnioski dotyczące funkcjonowania ukrytego programu w szkole.

b/Miniopracowanie na temat oddziaływania nauczycieli na poczucie własnej wartości uczniów

Chcąc zaobserwować, w jaki sposób NA poprzez swoje zachowania oddziałują na poczucie własnej wartości uczniów warto przeanalizować, zinterpretować te sytuacje a także przedstawić własne wnioski i przedstawić zauważone konkretne przykłady (bez nazwisk) zachowań wzmacniających i obniżających poczucie własnej wartości uczniów (zob. Pankowska D., *Poczucie własnej wartości a wychowanie*, W: Pankowska D., *Pedagogika dla nauczycieli w praktyce. Materiały metodyczne*. Impuls, Kraków 2008, s.242-256).

c/Miniopracowanie na temat działań wychowawcy klasy na rzecz stymulowania rozwoju i integracji grupy.

Obserwując pracę nauczyciela-wychowawcy oraz na podstawie innych badań (analiza dokumentacji, rozmowy z uczniami, z wychowawcą klasy) proszę dokonać pisemnej analizy oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych nauczyciela-wychowawcy ważnych dla procesu integracji grupy - klasy szkolnej. Szczególną uwagę należy zwrócić na problemy:

- Jaki rodzaj aktywności służącej podnoszeniu jakości wzajemnych relacji uczniów w klasie podejmuje wychowawca?

- Które z możliwych działań (ćwiczenia grupowe na godzinach wychowawczych, wspólne wyjazdy, imprezy klasowe, działania podejmowane na rzecz szkoły lub np. społeczności lokalnej) mających na celu integrację klasy przynosiły najlepsze efekty?

Warto również zapytać:

- Na czym polega i jak przebiega w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna dziecku odrzuconemu przez innych uczniów?

Proszę porównać informacje na temat integracji klasy uzyskane od wychowawcy klasy z wynikami badań socjometrycznych. Na koniec proszę podsumować wyniki badań i sformułować wnioski.

VII. Wskazówki do miniopracowań dotyczących wspierania uczniów

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

a/ Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia z trudnościami w nauce/o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Poznając sytuację szkolną ucznia należy wziąć pod uwagę:

- orzeczenie z poradni pedagogiczno-psychologicznej i inne dokumenty (teczka ucznia);
- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów;
- rozmowę z nauczycielem o dostosowaniu form pomocy uczniowi;
- analizę dokumentów (zeszyty ucznia i inne prace ucznia);
- wyniki w nauce.

b/ Miniopracowanie na temat sytuacji szkolnej ucznia zdolnego

Poznając sytuację szkolną ucznia należy wziąć pod uwagę:

- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów (funkcjonowanie psychospołeczne, pozycja w grupie);
- rozmowę z nauczycielem o proponowanych formach aktywności rozwijających zdolności ucznia;
- pozaszkolne sukcesy ucznia (np. olimpiady, konkursy, itp.);
- wyniki w nauce.

c/ Miniopracowanie na temat wspierania ucznia o niskich umiejętnościach komunikacyjnych

Poznając sytuację szkolną ucznia z problemami logopedycznymi należy wziąć pod uwagę:

- orzeczenie z poradni pedagogiczno-psychologicznej i inne dokumenty (teczka ucznia);
- funkcjonowanie ucznia na lekcjach z różnych przedmiotów;
- wyniki w nauce;
- rozmowę np. z nauczycielem, pedagogiem szkolnym o formach pomocy uczniowi, prowadzonej diagnozie i terapii;
- analizę dokumentacji.

Propozycje bibliograficzne:

Arends R.I., *Uczymy się nauczać*, PWN, Warszawa 1994.

Badziukiewicz B., Sałasiński M., *Vademecum wychowawcy. Żak*, Warszawa 2005.

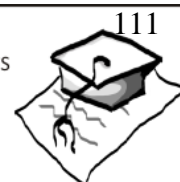

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Dudzikowa M., *Pomyśl siebie... Minieseje dla wychowawcy klasy*. GWP, Gdańsk 2007.
- Edwards C.H., *Dyscyplina i kierowanie klasą*. PWN, Warszawa 2006.
- Gordon T., - *Wychowanie bez porażek w szkole*, PAX, Warszawa 1995.
- Kawecki I., *Wprowadzenie do wiedzy o szkole i nauczaniu*. Impuls, Kraków, 2003.
- Kwieciński Z., Śliwerski B., *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, t.2. PWN, Warszawa 2004.
- Pankowska D., *Pedagogika dla nauczycieli w praktyce. Materiały metodyczne*. Impuls, Kraków 2008.
- Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), *Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.1: Praca dydaktyczna*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010.
- Pankowska D., Sokołowska-Dzioba T. (red.), *Kompetencje nauczyciela przedmiotów zawodowych. Cz.2: Praca wychowawcza*. Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010.
- Polak K., *Kultura szkoły. Od relacji społecznych do języka uczniowskiego*. Wydawnictwo UJ, Kraków 2007.
- Śliwerski B., *Program wychowawczy szkoły*. WSiP, Warszawa 2001.
- Tripp D., *Zdarzenia krytyczne w nauczaniu. Kształtowanie profesjonalnego osądu*. WSiP, Warszawa 1996.

Realizacja zadań wynikających z założeń projektowych jest związana z szeregiem dodatkowych działań, uznanych za wartość dodaną projektu, czyli:

- Wdrożenie systemu doskonalenia opiekunów praktyk pedagogicznych. W trakcie szkoleń zapoznano przyszłych opiekunów praktyk z przykładami zastosowania najnowszych teorii i metod nauczania i wychowania w pracy nauczyciela-wychowawcy.
- Wykorzystanie szerokiego wachlarza środków dydaktycznych, w tym sprzętu multimedialnego potrzebnych do przygotowania zajęć.
- Opracowano materiały do niezbędnika dla studentów oraz materiały samokształceniowe dla nauczycieli biorących udział w szkoleniach.
- Nawiązano stałą współpracę ze szkołami, w których studenci będą odbywać praktyki.
- Uruchomienie portalu edukacyjnego, który umożliwi promocję rezultatów projektu zarówno podczas jego realizacji, jak i po zakończeniu. Internetowa platforma edukacyjna – *Praktyki pedagogiczne na WH* umożliwi nauczycielom i studentom wymianę doświadczeń oraz publikowanie autorskich opracowań metodycznych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KARTA OCENY PRAKTYKI OGÓLNOPEDAGOGICZNEJ – CIĄGŁEJ

Imię i nazwisko studenta/-ki:

Kierunek studiów:

1. Praktyka przyczyniła się do zdobycia następującej wiedzy i umiejętności:

- 0- Brak możliwości oceny
- 1- W bardzo małym stopniu
- 2- W dostatecznym stopniu
- 3- W dużym stopniu

Umiejętności	0	1	2	3
Analiza przejawów ukrytego programu szkolnej codzienności				
Organizowanie środowiska uczenia się				
Pogłębiona analiza procesu uczenia się – nauczania podczas lekcji				
Analiza programu wychowawczego szkoły				
Analiza relacji nauczyciel - uczeń				
Pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i przetwarzania informacji związanych z rolą i zadaniami wychowawcy w organizowaniu pracy z klasą				
Krytyczna analiza i ocena działań szkoły dotyczących profilaktyki zagrożeń funkcjonowania społecznego i promocji zdrowia				
Racjonalna ocena sytuacji rodzinnej uczniów				
Analiza i ocena działań pomocowych na rzecz uczniów z trudnościami w nauce oraz specjalnymi potrzebami edukacyjnymi				
Wiedza	0	1	2	3
Wiedza dotycząca prawnych, organizacyjnych i finansowych podstaw funkcjonowania szkoły				
Pogłębiona wiedza dotycząca organizowania procesu dydaktycznego				
Uporządkowana wiedza dotycząca prawidłowego organizowania procesu nauczania – uczenia się				
Rozszerzona wiedza na temat zasad konstruowania i realizacji programu wychowawczego szkoły				
Pogłębiona wiedza z zakresu sposobów porozumiewania się nauczycieli i uczniów				
Wiedza dotycząca pracy wychowawcy klasy				
Wiedza dotycząca form samorządności uczniów i organizacji czasu wolnego uczniów				
Pogłębiona wiedza na temat funkcjonowania w roli ucznia dzieci z różnych środowisk rodzinnych				
Wiedza dotycząca form pracy z uczniami z trudnościami w nauce oraz specjalnymi potrzebami edukacyjnymi				

2. Podczas odbywania praktyki student/-tka zgłaszał/-a problemy związane z realizacją programu

tak nie

3. Podczas odbywania praktyki opiekun/-ka praktyk z ramienia szkoły zgłaszał/-a problemy związane z realizacją programu przez studenta/-kę

tak nie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Arkusz oceny wiedzy i umiejętności praktykanta

– praktyka ogólnopedagogiczna

(wypełnia szkolny opiekun praktyk)

Oceniający:.....

Imię i nazwisko praktykanta

Karta oceny ułatwia dokonanie oceny przebiegu praktyki i osiągnięć praktykanta/praktykantki po realizacji zadań wynikających z programu praktyk.

Instrukcja: Proszę zaznaczyć pole, które opisuje najczęściej obserwowane zachowania praktykanta/praktykantki.

- 0- Brak możliwości oceny
- 1- W bardzo małym stopniu zgadzam się
- 2- W dostatecznym stopniu zgadzam się
- 3- W dużym stopniu zgadzam się
- 4- W pełni zgadzam się

Zakresy oceny studenta/studentki	0	1	2	3	4	Uwagi
Przygotowanie merytoryczne						
Był/a przygotowany merytorycznie do wykonywania badań diagnostycznych i innych zadań (np. przygotowanie do wywiadów z pracownikami szkoły)						
W razie potrzeby uzupełniał/a, poszerzał/a wiedzę konieczną do wykonania zadań						
Umiejętność planowania i prowadzenia godziny wychowawczej						
Potrafił/a zorganizować odpowiednie warunki do uczenia się (zadbać o ład i dyscyplinę, motywację uczniów, klimat emocjonalny; dostosować aranżację przestrzeni do celów i treści; optymalnie wykorzystać czas)						
Potrafił/a zrealizować lekcję wg przedstawionego scenariusza, elastycznie reagując na zachowanie uczniów						
Z uwagą przyjmował/ła informacje zwrotne, szukał/ła sposobów doskonalenia warsztatu pracy dydaktyczno-wychowawczej						
Autoprezentacja - na lekcji i podczas innych zajęć z uczniami:						

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zachowywał/ła spokój						
Był/a pewny/na siebie, mówił/a wystarczająco głośno i wyraźnie						
Bez skrępowania poruszał/ła się po klasie						
Nawiązywał/ła kontakt wzrokowy i słowny z uczniami						
Cechowała ją/jego duża kultura osobista						
Zaangażowanie studenta/teki w realizację zadań wynikających z programu praktyk						
Rzetelnie i z zaangażowaniem wykonywał/a zadania obowiązkowe						
Wykonywał/ła dodatkowe zadania na rzecz klasy/szkoły np.....						
Kontakty z uczniami						
Potrafił/a nawiązać kontakt i prowadzić rozmowy z uczniami						
Pomagał/a w wykonywaniu zadań						
Okazywał/a akceptacją i szacunek dla uczniów						
Inne, jakie?.....						

Proszę wymienić:

- mocne strony i zalety praktykanta/teki:

.....
.....

- słabe strony i wady praktykanta/teki:

.....
.....

Ogólna ocena radzenia sobie praktykanta w czasie całej praktyki ogólnopedagogicznej (stopień 2-5):

.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

PLEĆ I RODZAJ A EDUKACJA PODSTAWOWE POJĘCIA

PLEĆ/SEX - płeć w sensie biologicznym, czyli "zespół cech odróżniających w obrębie gatunku organizmy żeńskie (osobniki żeńskie, płeć żeńska) wytwarzające komórki jajowe, od organizmów męskich (osobniki męskie, płeć męska) wytwarzających plemniki" /Imieliński, 1985, s.56/. W języku polskim pojęcie to funkcjonuje również w szerszym znaczeniu, obejmując także zakres semantyczny pojęcia rodzaju (*gender*), płci społeczno-kulturowej.

RODZAJ/GENDER - społeczno kulturowy wymiar płci, stosowany w odniesieniu do społecznego charakteru różnic między kobietami i mężczyznami; płeć kulturowa; arbitralnie narzucany konstrukt społeczny i psychologiczny: "zespół atrybutów, postaw, ról społecznych i zachowań przypisanych mężczyźnie lub kobiecie przez szeroko rozumianą kulturę" /Bem, 2000, s.9/.

ROLA SPOŁECZNA - społecznie opracowany scenariusz zachowań jednostki, w którym wyraża się suma oczekiwań kierowanych pod adresem osoby zajmującej określone miejsce w strukturze społecznej. Rola społeczna zawiera trzy wymiary:

- rola przepisana (przypisana) - określa normatywny wymiar roli, czyli strukturalnie przypisane nakazy (normy, oczekiwania, tabu, zakresy odpowiedzialności) połączone z określoną pozycją społeczną, utrwalone w świadomości społecznej;
- rola subiektywna (uwewnętrzniona, zinternalizowana) - osobista koncepcja dotycząca zachowania się w sytuacji zajmowania określonej pozycji społecznej, powstała w wyniku postrzegania i interpretacji oczekiwań społecznych; zawiera w sobie gotowość do podejmowania takich zachowań; określa indywidualny, osobisty wymiar roli;
- rola spełniana (pełniona) - zespół rzeczywistych zachowań jednostki w sytuacji zajmowania określonej pozycji społecznej /Turner, 1985, s.418-429/.

ROLE PŁCIOWE/RODZAJOWE - role społeczne, które są wyznaczane w zależności od płci członkom danego społeczeństwa. Najczęściej rola kobieca (kobiety) zawiera inne oczekiwania co do zadań, postaw, zachowań, sposobów odczuwania i postrzegania świata niż rola męska (mężczyzny). Brannon /2002, s.210/ definiuje rolę rodzajową jako "zbiór istotnych społecznie działań kojarzonych z mężczyznami bądź kobietami"

SYSTEM RÓL PŁCIOWYCH/RODZAJOWYCH - utrwalona poprzez pokoleniową transmisję zasada organizująca życie społeczne, wyrażająca różnice społeczno-kulturowe między kobietami i mężczyznami. System ról płciowych przenika całość życia ludzkiego i wpływa na

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

charakterystyczne dla określonego społeczeństwa konfiguracje wzorów kulturowych. Trzy aspekty tego systemu wydają się osiowe dla zrozumienia siły i zakresu jego oddziaływania:

- przydzielanie ludziom, na podstawie ich płci biologicznej, różnych kategorii aktywności (zawodowych, domowych i obywatelskich), uważanych za potrzebne czy użyteczne dla utrzymania i doskonalenia życia społecznego;
- przypisywanie ludziom - w zależności od płci biologicznej - cech osobowościowych znajdujących się na przeciwnych krańcach continuum; przypisanie to wyrażają stereotypy męskości i kobiecości;
- wyższe wartościowanie tego, co wiąże się z męskością w porównaniu z tym, co wiąże się z kobiecością; ten aspekt najsilniej przyczynia się do dyskryminacji płci i jest podstawą opresji zwanej seksizmem. /Chetwynd, Oonagh, 1978, s.1-2/

Pryzmaty rodzaju określone przez S.Bem /2000/ odpowiadają tym trzem aspektom systemu ról płciowych (polaryzacja rodzajów, esencjalizm biologiczny, androcentryzm).

KOBIECOŚĆ - definicja słownikowa określa kobiecość jako "zespół cech właściwych kobiecie; natura kobieca" /Szymczak (red.),1978, t.1, s.944/. Definicja ta zakłada, że istnieją takie cechy i właściwości, które posiada kobieta ze względu na przynależność do swojej płci. Mogą się one wiązać z biologicznym wymiarem kobiecości, a więc będą to atrybuty dotyczące budowy anatomicznej, seksualności, prokreacji, ale częściej kojarzą się z kulturowymi wyznacznikami roli kobiecej i stereotypami. Zgodnie z nimi kobiecość jest wiązana ze sferą życia domowego, nastawieniem na relacje międzyludzkie, macierzyństwo i rodzinę. Do głównych kobiecych cech psychicznych zalicza się te, które ułatwiają spełnianie funkcji ekspresyjnych, a więc emocjonalność, intuicyjność, wrażliwość, zainteresowanie ludźmi i empatyczność, opiekuńczość, delikatność, skłonność do poświęceń, uprzejmość, subtelność, uległość, pasywność, zależność od innych. Jednocześnie kobiecość kojarzona jest często z niskimi kompetencjami: nieracjonalnością, nielogicznością, niezdecydowaniem, niesamodzielnością i bezradnością. /Brannon, 2002, s.212-225 i inne pozycje/

MĘSKOŚĆ - zespół cech właściwy mężczyznom, typowy dla mężczyzn /Szymczak (red.), 1978, t.2, s.148/ Analogicznie do kobiecości, męskość można kojarzyć z wyznacznikami płci biologicznymi (budowa ciała, seksualność, udział w prokreacji) i społeczno-kulturowymi. W tym ostatnim znaczeniu męskość jest wiązana z pracą zawodową, władzą, działalnością publiczną na różnych szczeblach, z nastawieniem bardziej na rzeczy niż na ludzi i bardziej na hierarchię niż na więzi. Mężczyznom przypisuje się cechy odpowiednie dla pełnienia funkcji instrumentalnych, w

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

działalności zawodowej, ekonomicznej, politycznej i naukowej: niezależność, dominację, ambitne dążenie do celów, samodzielność, racjonalność i logikę, powściągliwość i opanowanie, abstrakcyjność myślenia, aktywność, stanowczość i łatwość decydowania oraz skuteczność w działaniu. W stereotypie męskości zawarte są - tak jak w stereotypie kobiecości - cechy wartościowane nie tylko pozytywnie, ale i negatywnie, wyrażające przekonanie o trudności mężczyźni w nawiązywaniu bliskich kontaktów z ludźmi: chłód emocjonalny, agresywność, nieczułość, nietaktowność. /Brannon, 2002, s.212-225 i inne pozycje/

STEREOTYPY PŁCI/RODZAJU - utrwalone w społeczeństwie "przekonania na temat cech charakteryzujących kobiety bądź mężczyźni oraz zajęć, które są dla nich odpowiednie" /Brannon, 2002, s.240/. Stereotypy przypisują konkretnym jednostkom określone cechy ze względu na fakt ich przynależności do płci męskiej lub żeńskiej, nie uwzględniając indywidualnych cech danej osoby. Mają zazwyczaj charakter normatywny, wyrażając oczekiwania wobec tego, jak mają się zachowywać i jacy mają być kobiety i mężczyźni. Stereotypy płciowe funkcjonujące w naszej kulturze mają zwykle opozycyjny charakter, sytuując cechy męskie i kobiece na krańcach continuum (np.: kobiety są emocjonalne, mężczyźni racjonalni; kobiety są bojaźliwe, mężczyźni odważni, itp.), choć mogą również odnosić się tylko do jednej płci, wyrażając przekonanie o identyczności wszystkich jej przedstawicieli (np. "każda kobieta chce być matką", "technika to męska sprawa").

PRYZMATY RODZAJU - ukryte założenia dotyczące płci i rodzaju (*sex i gender*), zakorzenione w praktykach i normach społeczno-kulturowych oraz w świadomości jednostek. Pryzmaty rodzaju przez pokolenia utrwalają schemat męskiej dominacji i podporządkowania kobiet jako kategorii społecznej (androcentryzm) w oparciu o przekonanie, że istnieją psychologiczne i społeczne różnice między płciami zdeterminowane biologicznie (esencjalizm biologiczny), które stają się zasadą organizującą życie społeczne, wyznaczając kobietom i mężczyznom odmienne pozycje, role społeczne, zadania, sposoby zachowania itp. (polaryzacja rodzajów) /Bem, 2000, s.15-17/. Bem wymienia następujące pryzmaty rodzaju:

1/Androcentryzm - stawianie pierwiastka i wartości męskich w centrum uwagi; definiowanie mężczyźni i męskiego doświadczenia jako neutralnej normy lub standardu, a kobiet i kobiecego doświadczenia jako odchylenia od tej normy. Przyjęcie takiej perspektywy nie tylko umiejscawia kobiety i kobiece wartości na niższej społecznie pozycji, ale w pewien sposób wyłącza je z tego, co określa się jako "człowieczeństwo" czy zasób wspólnej ludzkiej kultury. Perspektywa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

androcentryczna sprawa, że mężczyznę traktuje się jako istotę ludzką, a kobietę jako "inną". /Bem, 2000, s.16-17/

2/Esencjalizm biologiczny - zespół poglądów tłumaczący różnicowanie kobiet i mężczyzn w życiu społecznym odmiennością natury kobiet i mężczyzn oraz ich roli w ewolucji gatunku i kultury ludzkiej. Esencjalizm biologiczny - jako uzasadnienie teoretyczne androcentryzmu i polaryzacji - stanowi rodzaj blokady dla wszelkich prób przedefiniowania tradycyjnych pojęć męskości i kobiecości oraz transformacji systemu ról płciowych. /Bem, 2000, s.16/

3/Polaryzacja rodzajów - polega na takim podkreślaniu różnicy między kobietami i mężczyznami, który sprawia, że staje się ona naczelną zasadą organizującą życie społeczne w danej kulturze. Polaryzacja polega nie tylko na tym, że kobiety i mężczyzn traktuje się jako istoty odmienne, ale przede wszystkim na powstawaniu nierozzerwalnego związku kulturowego pomiędzy płcią a niemal każdym aspektem życia (inne role społeczne, styl ubierania się, sposoby wyrażania emocji itp.). W wyniku polaryzacji następuje więc dychotomiczny podział świata na męski (a raczej - zgodnie z pryzmatem androcentryzmu - ogólnoludzki) i kobiecy. /Bem, 2000, s.16/

INDYWIDUALNA KONCEPCJA ROLI PŁCIOWEJ/RODZAJOWEJ - obraz siebie jako kobiety lub mężczyzny, określony zgodnie z własnymi potrzebami, wartościami, predyspozycjami, sytuacją życiową, jaki jednostka tworzy, nadając własne znaczenie temu, czym jest kobiecość i męskość i jakie oczekiwania należy wysuwać pod adresem przedstawicieli obu płci. Z koncepcji roli wynikają praktyczne wskazówki co do zachowania się (jako kobiety/mężczyzny) w określonych sytuacjach i kontekstach społecznych. Z drugiej strony, tworząc indywidualną koncepcję roli, jednostka zwykle uwzględnia pewien margines swobody, jaki społeczeństwo daje ludziom, formułując swoje oczekiwania wobec wykonawców roli, a nawet może przeciwstawić się powszechnie akceptowanym stereotypom. Pełniąc rolę rodzajową zgodnie z indywidualną koncepcją, jednostka integruje wszystkie trzy wymiary roli: normatywny, subiektywny i behawioralny, tworząc niepowtarzalny, specyficzny dla konkretnej osoby wzorzec funkcjonowania jako mężczyzny lub kobiety.

TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA - świadomość bycia kobietą lub mężczyzną w sensie biologicznym (i jeden z podstawowych wyznaczników tożsamości osobistej). W języku polskim, ze względu na wcześniejszy brak takiego rozróżnienia, często terminem "tożsamość płciowa" określa się tożsamość rodzajową.

TOŻSAMOŚĆ RODZAJOWA - wiąże się z pełnieniem określonych ról i przypisywaniem określonych znaczeń pojęciu kobiecości i męskości. Jednostka, uzyskując świadomość bycia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

kobietą lub mężczyzną, jednocześnie musi odnieść się do społeczno-kulturowych konotacji, jakie niesie ze sobą pojęcie płci, czyli zbudować tożsamość rodzajową. Oznacza to "wypełnianie" treściami określonymi przez kulturę tej ramy, którą jest poczucie przynależności do płci biologicznej. Można określić tożsamość rodzajową jako poczucie przynależności do płci kulturowej.

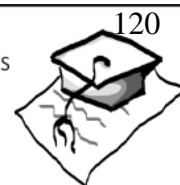
TYPIZACJA PŁCIOWA - przypisywanie kobietom i mężczyznom określonych ról i stereotypów płci, zgodnie z tradycyjnymi wzorcami oraz wychowywanie dziewczynek i chłopców do podjęcia tradycyjnych ról rodzajowych.

ANDROGYNIA PSYCHOLOGICZNA - połączenie w osobowości jednostki atrybutów i cech (zwykle pozytywnych) przypisywanych zarówno kobietom, jak mężczyznom. /Brannon, 2002, s.240/ Osoby androgyniczne łączą w sobie cechy psychiczne i sposoby zachowania charakterystyczne dla tradycyjnie pojmowanej męskości i kobiecości. W ich osobowościach jest miejsce zarówno na niezależność, jak i opiekuńczość, na agresywność i łagodność, stanowczość i uległość, racjonalność i uczuciowość. Według H. Markus, osoby płciowo stypizowane w pojęcie "ja" wbudowały społeczne schematy męskości bądź kobiecości, a więc gotową wiedzę o tym, jak powinni myśleć czuć i postępować "prawdziwi" mężczyźni i kobiety. W koncepcji "ja" androgynów współistnieją, uzupełniając się, oba te schematy i pozwalają im reagować w sposób dostosowany do sytuacji, np. wobec dziecka będą przejawiać troskliwość, wobec zadań instrumentalnych - aktywność i orientację na cel. /Konarzewski, 1994, s.351-359/

SEKSIZM - wszelkie praktyki społeczne, które:

- powodują stygmatyzację jednostki ze względu na jej płeć (przypisują jej właściwości zgodnie z kategorią rodzaju, do którego należy, a nie ze względu na indywidualne właściwości),
- przyczyniają się do nierównego traktowania jednej grupy (np. nierówność wobec prawa, na rynku pracy),
- ograniczają jednostkom i grupom szanse rozwoju (np. kobietom z uwagi na pryzmat androcentryzmu, obu płciom z uwagi na pryzmat rodzaju i esencjalizm biologiczny).

Wyróżnia się cztery poziomy występowania seksizmu: poziom indywidualny (dotyczy jednostek i ich postaw wobec płci i rodzaju), społeczno-strukturalny (wiąże się ze statusem przypisywanym partnerowi interakcji w zależności od jego płci i jest manifestowany w relacjach interpersonalnych i grupowych), instytucjonalny (przejawy dyskryminacji ze względu na płeć występujące w instytucjach - w ich strukturze, organizacji, ideologii, czy utrwalonych tradycją, często nieuświadomionych wzorcach zachowań), kulturowy (jawne i ukryte założenia na temat płci i rodzaju, rozpowszechnione w danym społeczeństwie i wywierające wpływ na zachowanie członków danej kultury; te przekonania i wynikające z nich praktyki społeczne tworzą i podtrzymują nierówności).

Słowniczek opracowany na podstawie: Pankowska D., Wychowanie a role płciowe. Program edukacyjny, GWP, Gdańsk 2005, s.270-284, przypisy - tamże; oraz Pankowska D., Wychowanie a role płciowe. GWP, Gdańsk 2005, s.13-35, s.118-130)

Literatura uzupełniająca:

Brannon L.: Psychologia rodzaju. GWP, Gdańsk 2002.

Chomczyńska-Miliszkievicz M.: Edukacja seksualna w społeczeństwie współczesnym. Konteksty pedagogiczne i psychospołeczne. UMCS, Lublin 2002.

Kopciwicz L., Zierkiewicz E. (red.): Koniec mitu niewinności? Płeć i seksualność w socjalizacji i edukacji. ENETEIA, Wydawnictwo Psychologii Kultury, Warszawa 2009.

Mandal E.: Podmiotowe i interpersonalne konsekwencje stereotypów związanych z płcią. UŚ, Katowice 2000.

Wojciszke B. (red.): Kobiety i mężczyźni: odmienne spojrzenie na różnice. GWP, Gdańsk 2002.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Biuro projektu:
Biblioteka Główna pok. 119
tel. 081 537 28 72, fax 081 537 58 44
e-mail: praktyki.wh@poczta.umcs.lublin.pl
www.praktyki.wh.umcs.lublin.pl

Material bezpłatny

**Niezbędnik opracowany został w ramach projektu www.praktyki.wh.umcs
-Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na
Wydziale Humanistycznym UMCS**

**Współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2007-2013 Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2
„Efektywny system kształcenia nauczycieli”**